
Voditelj projekta: Replika, napredne rešitve, d.o.o., Tržaška cesta 42, SI – 1000 Ljubljana

Projektni partneri: B2, visoka šola za poslovne vede, zavod, Tržaška cesta 42, SI – 1000 Ljubljana

G.G. Eurosucess Consulting Limited, Stavrou Avenue 56, Karyatides Business Center, Block A2 – Office 205,
Strovolos, CY – 2035 Nicosia

Magnet društvo s ograničenom odgovornošču za usluge, trgovinu, zastupanje i turističku agenciju, Ulica Andrije
Štangera 19, HR – 51410 Opatija

Visoka poslovna škola PAR, Trg Riječke rezolucije 4, HR – 51000 Rijeka

---

O I 1

Program osposobljavanja »FDI savjetnik«

Analiza potrebe za obrazovanjem

Sufinancirano Erasmus +
programom Europske Unije.

Ovaj dokument prikazuje mišljenje autora. Europska komisija nije odgovorna za korištenje informacija koje sadrži ovaj dokument.

SADRŽAJ

1.	Uvod	3
1.1	Pozadina	3
1.2	Potreba za provedbom trening programa.....	4
2	Opće informacije o analizi potreba za trening programom	4
2.1	Hipoteza.....	4
2.2.	Ciljevi potrebe za provedbom trening programa	5
2.3.	Željeni rezultati trening programa	5
3.	Metodologija i vremenski okvir istraživanja.....	5
4.	Sudionici istraživanja - ispitanici.....	6
4.1.	Strani investitori	6
4.2.	Savjetnici za strane investitore.....	8
5.	Upitnik	12
5.1.	Strani investitori	13
5.2.	FDI savjetnici.....	20
6.	Analiza	30
6.1.	Usporedba rezultata ankete sa početnim prepostavkama.....	30
6.2.	Utvrđivanje potreba za obrazovanje savjetnika stranih investitora	33
6.3.	Zaključci vezani za osposobljavanje FDI savjetnika	40
7.	Zaključak	42

1. Uvod

1.1 Pozadina

U posljednjih 7 godina bilježi se značajan porast stranih izravnih investicija (FDI – *foreign direct investment*) u iznosu od 9,7% globalnog BDP-a i u ukupnom iznosu od 1,76 bilijuna USD 2015. godine, odnosno na najvišu razinu od globalne gospodarske i finansijske krize 2008. godine -2009. Danas, najveći primatelji stranih izravnih ulaganja su razvijene zemlje, koje su 2015. godine do bile 54% globalnih izravnih stranih ulaganja. Najprivlačnija regija ulagača je Europa s 28,6% globalnih, stranih izravnih ulaganja (izvor: Unctad, 2016). U 2015. godini izravna strana ulaganja u Sloveniji iznosila su 4% nacionalnog BDP-a; s 2.171 novih poduzeća. Na Cipru, FDI predstavlja udio od 41,2% nacionalnog BDP-a, dok u Hrvatskoj 0,3% BDP-a.

(<https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS?end=2015&locations=CY-HR-SI&start=2014&view=chart>).

Također, gospodarski sektor poslovnog savjetovanja i dalje raste stabilno, kako u pogledu broja poduzeća, tako i u pogledu prihoda generiranog od strane industrije. U Europi tržište konzultantskih usluga u razdoblju 2014.-2015. bilježi rast od 3,6%, a procjenjuje se na više od 98 milijardi USD. Stvoreno je više od 70.000 novih poduzeća u navedenom sektoru. U istom razdoblju je broj poduzeća uključenih u sektor poslovnog savjetovanja u Sloveniji porastao za otprilike 1.000 poduzeća. Tijekom 2015. godine, više od 9.500 poduzeća bilo je aktivno u sektoru poslovnog savjetovanja (Izvor: Eurostat). U Hrvatskoj je procijenjeno kako je broj novih poduzeća u to doba bio 150. Hrvatska je u 2015. godini imala više od 3.300 tvrtki koje su bile uključene u spomenuti sektor. U razdoblju 2014.-2015. sektor poslovnog savjetovanja na Cipru povećao se za oko 200 poduzeća. Godine 2015., Cipar je imao više od 1.400 poduzeća u sektoru Poslovno savjetovanje i ostale savjetodavne usluge.

Međutim, inicijatori projekta su poduzeća koje među ostalim pružaju savjetodavne usluge i pomoć stranim klijentima u ulaganju u nove poslovne pothvate. Tijekom dugogodišnjeg rada s inozemnim klijentima, primijetili su kako strani ulagači nailaze na brojne upravne i zakonodavne izazove u zemljama ‘domaćinima’. Zbog navedenih izazova, strani ulagači, u brojnim slučajevima, odlučuje ulagati drugdje.

Tijekom pripreme projekta provedena je anketa koja je uključila 109 poslovnih subjekata iz raznih zemalja EU te drugih zemalja. Ispitanici su potvrđili kako je prva prepreka stranih ulagača dobivanje adekvatnih informacija o poslovnom okruženju. Kao glavni problem ističu se:

- Nedostatak točnih i preciznih informacija,
- Fragmentacija informacija te neobjedinjena ponuda usluga, stručnih organizacija te internetskih portala (npr. računovodstvene usluge, procedure za otvaranje tvrtke, stjecanje radnih i boravišnih dozvola, porezni i pravni savjeti, ponuda nekretnina i potpora za ulaganje u nekretnine, itd.)
- Nedovršenost i neizvjesnost informacija,
- Irrelevantnost informacija,
- Nedostatak razumijevanja informacija o poslovnom okruženju zbog činjenice da su mnogi od njih još uvijek prisutni samo na nacionalnim jezicima.

Informacije su dostupne od strane stručnjaka unutar različitih poduzeća. Iskustva partnera u projektu pokazala su kako njihovi zaposlenici imaju samo dio relevantnih znanja, čije je stjecanje trajalo godinama, i to putem seminara, različitih tečajeva te iskustva kojima bi se stekla potrebna znanja za rad s inozemnim ulagačima. Unatoč navedenom, još uvijek su neka područja rada podugovorena jer ne postoji program osposobljavanja koji bi uključivao sva relevantna znanja, vještine i kompetencije kako bi savjetnik za strana izravna ulaganja mogao pružiti cjelovitu podršku investitorima.

1.2 Potreba za provedbom trening programa

Na temelju prezentiranih činjenica, razvijen je projekt „Unapređivanje EU gospodarstva kroz stručno usavršavanje savjetnika za inozemna izravna ulaganja (FDI)“ – “*Boosting EU economy through training of Foreign Direct Investment (FDI) advisors*” i odabran za sufinanciranje od strane Europske komisije u okviru programa Erasmus +.

Opći ciljevi projekta su sljedeći:

- Unaprijediti kvalitetu i pristup strukovnom obrazovanju i osposobljavanju,
- Unaprijediti znanja i vještine zaposlenika u relevantnim konzultantskim poduzećima,
- Unaprijediti zapošljivost odraslih polaznika.

Kako bi se uklonila razlika između potražnje na tržištu rada i obrazovnog sustava, partneri na projektu, razvit će:

- program obuke "Savjetnika za strane izravne investicije",
- program obuke za trenere,
- relevantne materijale za učenje,
- inicijative za verificiranje nacionalnih stručnih kvalifikacija.

Kao prvi korak prema visokokvalitetnim rezultatima projekta “Boost EU – FDI savjetnik”, provedena je detaljna analiza potreba za trening programom.

2 Opće informacije o analizi potreba za trening programom

2.1 Hipoteza

a) Strani izravni investitori traže savjete te informacije koje su fragmentirane između različitih profesija i različitih konzultantskih poduzeća (računovođe, porezni i finansijski savjetnici, pravnici, agencije za nekretnine, javna administracija...).

b) Informacije koje investitori traže mogu se podijeliti na sljedeća područja:

- Porezi pri osnivanju poduzeća
- Porezi pri poslovanju
- Mogućnosti financiranja poslovanja (iz državnih i fondova EU)
- troškovi koji se odnose na osnivanje tvrtke
- troškovi povezani s poslovanjem poduzeća
- Vrste i postupci otvaranja poduzeća
- Postupak dobivanja radne dozvole

- Zakonodavstvo u određenim djelatnostima
- Zakonodavstvo u poslovanju poduzeća
- Banke i monetarni sustav
- Mogućnosti dobivanja kredita
- Kupnja postojećeg poduzeća (greenfield investicije)
- Stanje i status nekretnina
- Ponuda na tržištu rada

2.2. Ciljevi potrebe za provedbom trening programa

Ciljevi analize potreba za trening programom su:

- Provjeriti točnost hipoteze,
- Identificirati koje su informacije potrebne stranim investitorima,
- Identificirati znanja i vještine koje nedostaju trenutnim zaposlenicima koje rade s investitorima,
- Identificirati znanja, vještine, i kompetencije potrebne za visoko kvalificiranu radnu snagu koja će moći obavljati odgovarajuće savjetodavne aktivnosti za strane izravne investitore,
- Osigurati sveobuhvatnu osnovu za razvoj trening programa i materijala.

2.3. Željeni rezultati trening programa

Stručno ospozobljeni savjetnici za FDI će:

- Smanjiti vrijeme potrebno za osiguranje svih informacija koje trebaju investitorima,
- Unaprijediti zadovoljstvo stranih investitora pružajući im relevantne i stručne savjete,
- Doprinijeti povećanju stranih izravnih ulaganja,
- Doprinijeti većem prihodu poduzeća u kojem su zaposleni,
- Doprinijeti razvoju novih radnih mesta u poduzećima otvorenih od strane inozemnih ulagača.

3. Metodologija i vremenski okvir istraživanja

U okviru ovog istraživanja, korištene su sljedeće metodologije:

- Proučavanje postojećih relevantnih izvora i resursa,
- Razvoj upitnika,
- Online istraživanje i individualni sastanci s predstavnicima ciljnih skupina (ispitanici),
- Analiza podataka prikupljenih u svakoj zemlji,
- Utvrđivanje zajedničkih i različitih aspekata u određenim područjima FDI-a,
- Uspoređivanje rezultata s hipotezom,
- Identifikacija potreba za ospozobljavanjem FDI savjetnika.

VREMENSKI OKVIR

Prikupljanje podataka provodilo se od 12. listopada 2017. Godine do 16. prosinca 2017. godine

4. Sudionici istraživanja - ispitanici

Istraživanje je obuhvatilo dvije ciljne skupine:

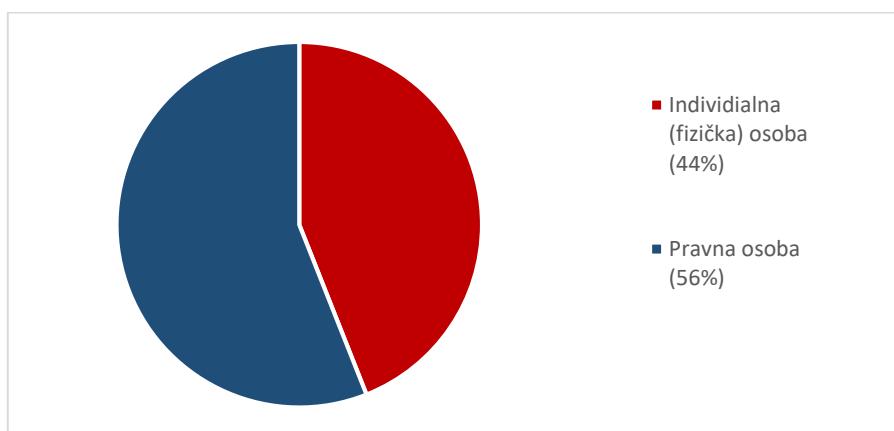
- strani investitori,
- savjetnici za strane investitore.

4.1. Strani investitori

U istraživanju je sudjelovalo 124 stranih ulagača, od čega 32 ulagalo u Hrvatsku i Sloveniju, 30 ih je uložilo u Cipar i 30 ih je uložilo u druge zemlje (Italija, Poljska, Meksiko, Portugal, Crna Gora, Turska, Austrija, Češka, Brazil, Luksemburg, Portoriko, Njemačka, Španjolska, Mađarska, Rusija, Srbija, Kina, Indija, Grčka).

P1	U koju zemlju ste uložili? (Ako ste uložite u više od jedne zemlje, podijelite svoja iskustva iz posljednje zemlje u koju ste uložili.)	Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
	1 (Hrvatska)	32	25%	26%	26%	
	2 (Cipar)	30	24%	24%	50%	
	3 (Slovenija)	32	25%	26%	76%	
	4 (Drugo (molimo specificirati))	30	24%	24%	100%	
Važeće	Važeće	124	98%	100%		

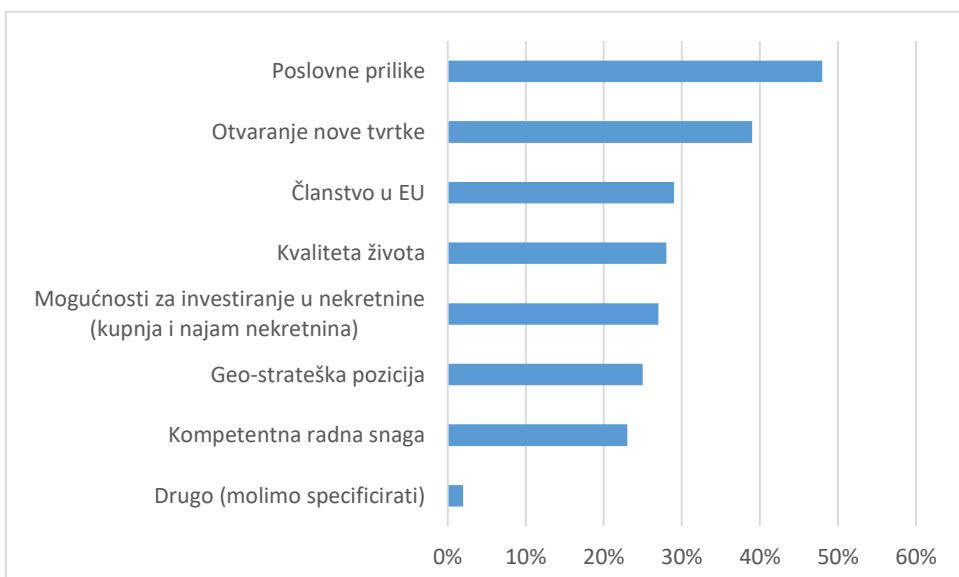
70 (56%) ispitanika predstavljalo je pojedinačne ulagače, dok je 54 (44%) ispitanika predstavljalo pravnu osobu.

Razlozi za ulaganja u strane zemlje bili su različiti. Najveći razlog (za njih 59 (48%) bile su poslovne prilike te otvaranje nove tvrtke (za njih 48 (39%)), međutim, ne treba zanemariti druge razloge (članstvo u EU - 29%, kvaliteta života - 28%, mogućnosti ulaganja u nekretnine - 27%, dobar geo-strateški položaj - 25% te kvalificirana radna snaga - 23%).

P2	Koji je bio jedan od osnovnih razloga za donošenje odluke o investiranju?							
	Potpitanje	Odgovori					Rezultati	
		Frekvenci ja	Važeće	% - Važećih		% -	Frekvenci ja	%
P2a	Otvaranje nove tvrtke	48	124	39%	127	38%	48	18%
P2b	Poslovne prilike	59	124	48%	127	46%	59	22%
P2c	Kompetentna radna snaga	29	124	23%	127	23%	29	11%
P2d	Mogućnosti za investiranje u nekretnine (kupnja i najam nekretnina)	33	124	27%	127	26%	33	12%
P2e	Geo-strateška pozicija	31	124	25%	127	24%	31	11%
P2f	Članstvo u EU	36	124	29%	127	28%	36	13%
P2g	Kvaliteta života	35	124	28%	127	28%	35	13%
P2h	Drugo (molimo specificirati)	3	124	2%	127	2%	3	1%
	Ukupno važećih		124		127		274	100%

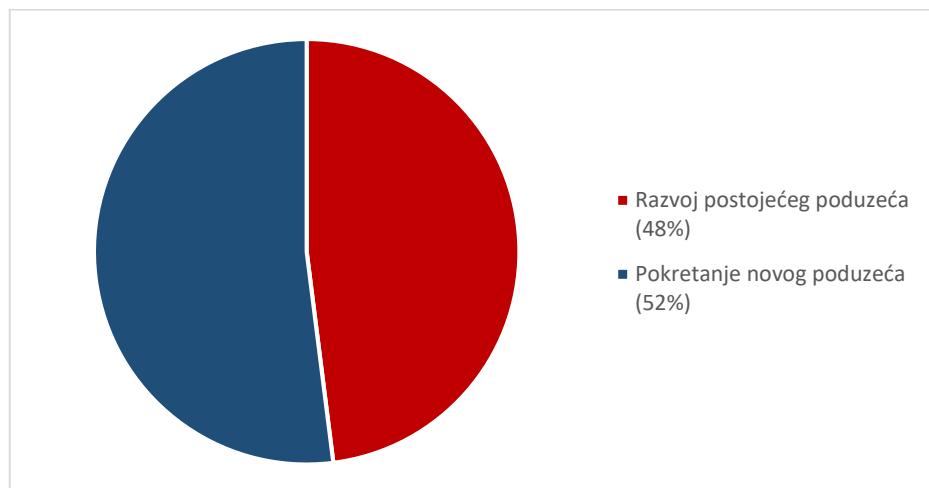
Koji je bio glavni razlog za Vašu odluku o investiranju? (n = 124)
Mogući su višestruki odgovori

Kao ostale razloge, ispitanici su naveli "povratak kući", "lijepo vrijeme" i "razumne cijene".

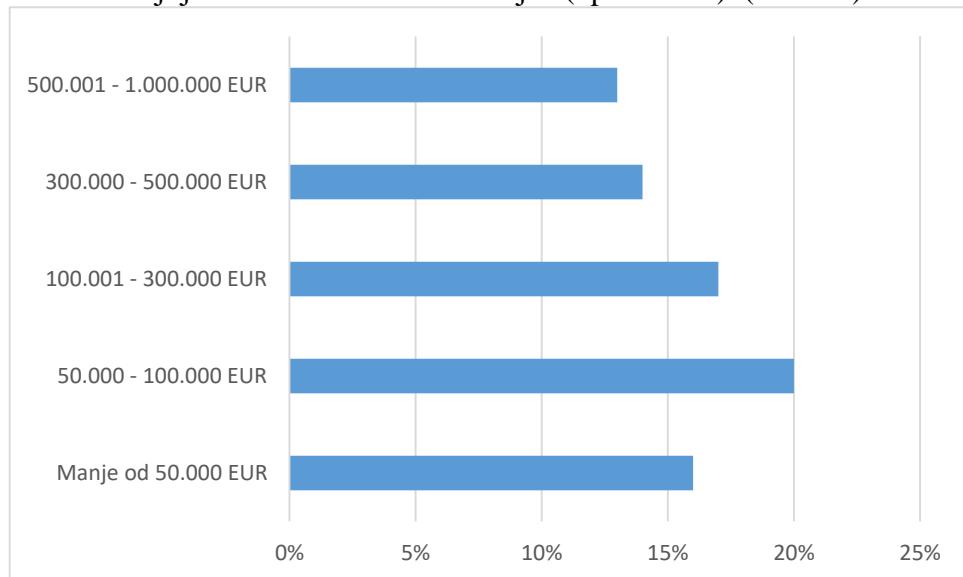
64 (52%) ispitanika pokrenulo je novi posao, a 60 (48%) razvilo je postojeće poslove.

Koja je vrsta Vaše investicije? (n = 124)

Ispitanici su se razlikovali prema veličini ulaganja: od manje od 50.000 EUR (njih 20 (16%)) do više od milijun EUR ulaganja (njih 17 (13%)). Većina ih je uložila između 50.000 i 100.000 EUR (njih 26 (20%), 22 investitora (17%) je uložilo između 100.001 i 300.000 EUR te između 300.001 i 500.000 EUR, dok je 18 (14%) ispitanika uložilo od 500.001 do milijun EUR.

Koji je bio iznos Vaše investicije? (opcionalno) (n = 124)

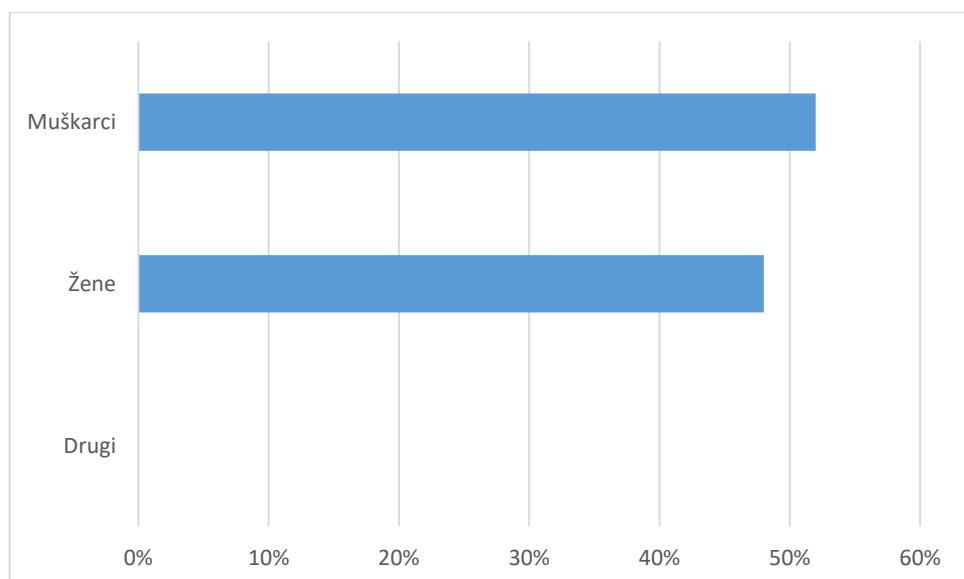

4.2.Savjetnici za strane investitore

U anketi je sudjelovalo 46 savjetnika različitih konzultantskih poduzeća i organizacija; 15 iz Hrvatske i Slovenije (po zemlji) te 16 iz Cipra¹.

P22	U kojoj zemlji ste trenutno zaposleni?				
	Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
	1 (Hrvatska)	15	33%	33%	33%
	2 (Cipar)	15	33%	33%	67%
	3 (Slovenija)	15	33%	33%	100%
Važeće	Važeće	45	98%	100%	

Između ispitanika, njih 22 su bile žene (48%), a njih 24 muškarci (52%).

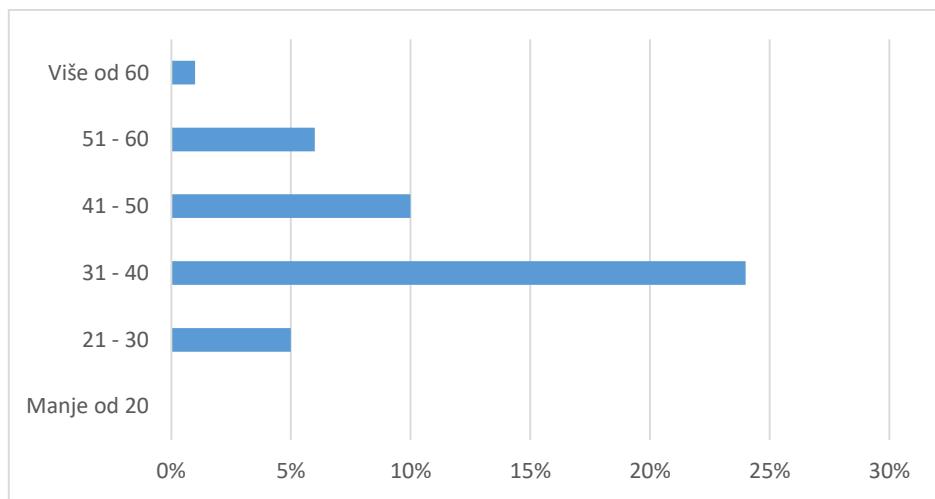

Istraživanje je obuhvatilo ispitanike iz dobnih skupina od 21-30 godina do starijih od 60 godina. Većina ih je bila u dobroj skupini od 31 do 40 godina (24 - 52%), 10 (22%) u dobroj skupini od 41-50 godina, 6 (13%) u dobroj skupini od 51 do 60 godina 5 (11%) u dobroj skupini od 21 do 30 godina i 1 (2%) ispitanika starijih od 60 godina.

Molimo Vas, koliko imate godina? (n = 46)

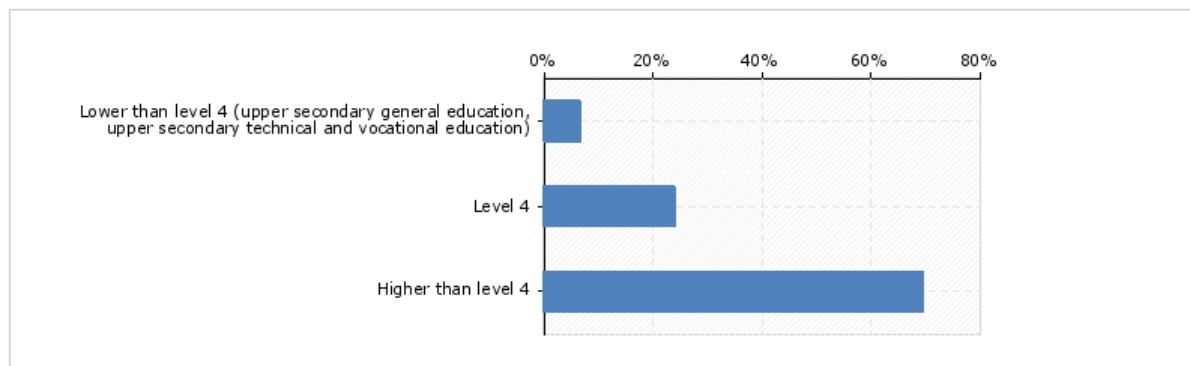
---

¹ Jedan od ispitanika nije odgovorio na P22, međutim relevantno je da dolazi iz Cipra, što je zaključak na temelju brojnih odgovora na druga pitanja.

Većina ispitanika je visoko obrazovana: 32 (70%) ispitanika ima više od srednjoškolskog obrazovanja, njih 11 (24%) imaju srednju školu, a 3 (6%) imaju manje od srednjoškolskog obrazovanja.

Na kojoj je razini Europskog kvalifikacijskog sustava smještena Vaša najviša kvalifikacija? (n = 46)

20 ispitanika (43%) obrazovano je u području računovodstva, njih 14 (30%) u drugim granama ekonomije, 4 (8,5%) u području nekretnina, 3 (6,5%) u području prava i 5 ispitanika (11%) steklo je obrazovanje u ostalim područjima.

P20	Iz kojeg je područja prethodno navedena razina kvalifikacije?				
	Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
	1 (Računovodstvo)	20	43%	43%	43%
	2 (Ostale grane ekonomije)	14	30%	30%	74%
	3 (Pravo)	3	7%	7%	80%
	4 (Nekretnine)	4	9%	9%	89%
	5 (Drugo (molimo specificirati):)	5	11%	11%	100%
Važeće	Važeće	46	100%	100%	

Većina anketiranih ispitanika iskusni su savjetnici s najmanje 3 godine relevantnog radnog iskustva (37 ispitanika (82%)). Samo 8 ispitanika (18%) imaju manje od 3 godine relevantnog radnog iskustva.

P21	Koliko dugo (potpuno ili djelomično) podržavaš strane investitore?				
	Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
	1 (Manje od 1 godine)	4	9%	9%	9%
	2 (1 – 2 godine)	4	9%	9%	18%
	3 (3 – 5 godine)	15	33%	33%	51%
	4 (6 – 10 godine)	12	26%	27%	78%
	5 (Više od 10 godina)	10	22%	22%	100%
Važeće	Važeće	45	98%	100%	

U svom svakodnevnom radu odgovorni su za pružanje različitih vrsta informacija stranim investitorima:

- 37 (80%) o vrstama, procedurama i troškovima otvaranja tvrtke
- 37 (80%) o zakonskim obvezama i troškovima koji se odnose na vođenje tvrtke
- 32 (70%) o ponudi na tržištu rada i troškovima zapošljavanja
- 28 (61%) o postupcima za dobivanje traženih ili željenih potvrda i/ili dozvola
- 24 (52%) o postupcima i preduvjetima za dobivanje radnih i boravišnih dozvola
- 24 (52%) o zakonodavstvu koje se odnosi na određene poslovne subjekte
- 17 (37%) o stanju na tržištu nekretnina
- 13 (29%) o mogućnostima za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)
- 11 (24%) o uvjetima za dolazak obitelji u zemlju domaćina
- 2 (4%) o ostalom (otvaranje tvrtke po principu, nacionalni mentalitet)²

P2	Koju ste im vrstu informacija osobno pružili? Informacija o:							
	Potpitanje	Odgovori					Rezultati	
		Frekvencija	Važeće	% - Važeće		% -	Frekvencija	%
P2a	vrstama, procedurama i troškovima otvaranja tvrtke	37	46	80%	46	80%	37	16%
P2b	Stanju na tržištu nekretnina	17	46	37%	46	37%	17	8%
P2c	zakonskim obvezama i troškovima koji se odnose na vođenje tvrtke	37	46	80%	46	80%	37	16%
P2d	ponudi na tržištu rada i troškovima zapošljavanja	32	46	70%	46	70%	32	14%
P2e	postupcima za dobivanje traženih ili željenih potvrda i/ili dozvola	28	46	61%	46	61%	28	12%
Q2f	zakonodavstvu koje se odnosi na određene poslovne subjekte	24	46	52%	46	52%	24	11%
Q2g	postupcima i preduvjetima za dobivanje radnih i boravišnih dozvola	24	46	52%	46	52%	24	11%
Q2h	uvjetima za dolazak obitelji u zemlju domaćina	11	46	24%	46	24%	11	5%
Q2i	mogućnostima za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)	14	46	30%	46	30%	14	6%
Q2j	Drugo (molimo specificirati):	2	46	4%	46	4%	2	1%
	Ukupni broj važećih odgovora		46		46		226	100%

5. Upitnik

² »Otvaranje tvrtke po principu«, »Prvo ih upoznajem s našim mentalitetom pa im, ako ostanu zainteresirani, objašnjavam potrebne procedure«.

5.1.Strani investitori

Ovaj dio upitnika odnosi se na potrebe, iskustva i želje stranih investitora.

a) Potrebe

Strani investitori (n=124) trebali su ocijeniti vrste informacija o potencijalnoj zemlji domaćinu prema tome koliko su im važne prilikom donošenja odluke o tome hoće li investirati ili ne.

- 96 (80%) ocijenilo je „Zakonske obveze i troškovi koji se odnose na vođenje tvrtke” kao ključnu ili vrlo važnu.
- 95 (79%) ocijenilo je “Postupci za dobivanje traženih ili željenih potvrda i/ili dozvola” kao ključnu ili vrlo važnu.
- 92 (76%) ocijenilo je “Zakonodavstvo koje se odnosi na određene poslovne subjekte” kao ključnu ili vrlo važnu.
- 80 (66%) ocijenilo je “Ponuda na tržištu rada i troškovi zapošljavanja ” kao ključnu ili vrlo važnu.
- 77 (63%) ocijenilo je “Stanje na tržištu nekretnina” kao ključnu ili vrlo važnu.
- 74 (62%) ocijenilo je “Postupci i preduvjeti za dobivanje radnih i boravišnih dozvola” kao ključnu ili vrlo važnu.
- 72 (58%) ocijenilo je “Vrste, procedure i troškovi otvaranja tvrtke ” kao ključnu ili vrlo važnu.
- 55 (46%) ocijenilo je “Uvjeti za dolazak obitelji u zemlju domaćina” kao ključnu ili vrlo važnu
- 54 (45%) ocijenilo je “Mogućnosti za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)” kao ključnu ili vrlo važnu.

Koja Vam je vrsta informacija važna prilikom odlučivanja gdje ćete investirati?

Potpitanje	Odgovori					
	Uopće nije važno	Nije važno	Važno	Vrlo važno	Ključno	Važeće
Vrste, procedure i troškovi otvaranja tvrtke	3 (2%)	2 (2%)	46 (37%)	42 (34%)	30 (24%)	123 (100%)
Stanje na tržištu nekretnina	2 (2%)	15 (12%)	28 (23%)	43 (35%)	34 (28%)	122 (100%)
Zakonske obveze i troškovi koji se odnose na vođenje tvrtke	2 (2%)	2 (2%)	20 (17%)	44 (37%)	52 (43%)	120 (100%)
Ponuda na tržištu rada i troškovi zapošljavanja	3 (3%)	13 (11%)	24 (20%)	34 (28%)	46 (38%)	120 (100%)
Postupci za dobivanje traženih ili željenih potvrda i/ili dozvola	0 (0%)	4 (3%)	21 (18%)	47 (39%)	48 (40%)	120 (100%)
Zakonodavstvo koje se odnosi na određene poslovne subjekte	3 (3%)	2 (2%)	23 (19%)	55 (46%)	37 (31%)	120 (100%)
Postupci i preduvjeti za dobivanje radnih i boravišnih dozvola	2 (2%)	6 (5%)	37 (31%)	40 (34%)	34 (29%)	119 (100%)
Uvjeti za dolazak obitelji u zemlju domaćina	10 (8%)	17 (14%)	38 (32%)	26 (22%)	29 (24%)	120 (100%)
Mogućnosti za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)	7 (6%)	16 (13%)	43 (36%)	43 (36%)	11 (9%)	120 (100%)
Drugo (molimo specificirati): troškovi života,	0 (0%)	0 (0%)	2 (25%)	4 (50%)	2 (25%)	8 (100%)

lokacija						
----------	--	--	--	--	--	--

b) Iskustva

Većina stranih investitora (48 – 39%) našli su potrebne informacije na web stranicama, 36 ispitanika (29%) dobilo je traženu informaciju putem e-maila, 19 ispitanika (15%) putem telefonskog razgovora, 3 (2%) putem tiskanih promotivnih materijala i 17 ispitanika (14%) pomoću drugih izvora.

P7	Kako ste došli do potrebnih informacija? (molimo odaberite najčešće korišten izvor informacija)	Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
	1 (Web stranice)	48	38%	39%	39%	
	2 (Dobio/la sam traženu informaciju putem e-maila)	36	28%	29%	68%	
	3 (Telefonske konzultacije)	19	15%	15%	84%	
	4 (Dobio/la sam tiskane promotivne materijale i brošure)	3	2%	2%	86%	
	5 (Drugo (molimo specificirati):)	17	13%	14%	100%	
Važeće	Važeće	123	97%	100%		

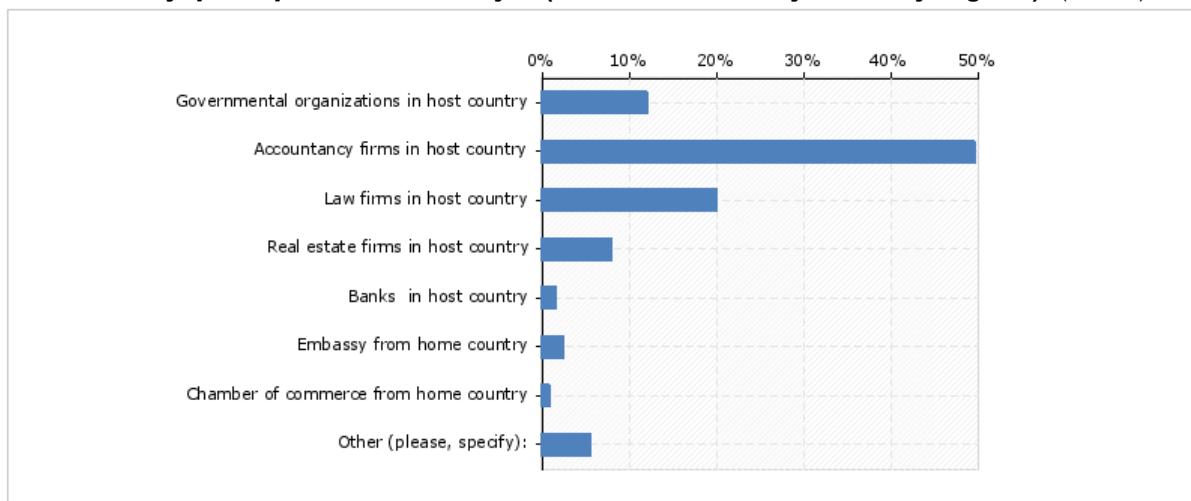
6 investitora dobilo je tražene informacije koristeći se svim izvorima, njih 5 je dobilo informacije na osobnom sastanku, a 2 od prijatelja. 1 investitor dobio je informaciju od drugih kontakata, 1 je samostalno istražio/la, a 1 je dobio/la informacije od tvrtke u koju je investirao/la.

(Drugo (molimo specificirati):)					
Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno	
Samostalno istraživanje	1	1%	6%	6%	
Sve od navedenog	1	1%	6%	13%	
Sve	1	1%	6%	19%	
Kombinacija	1	1%	6%	25%	
Osobni sastanak	1	1%	6%	31%	
Od tvrtke u koju se investiralo	1	1%	6%	38%	
Osobno	1	1%	6%	44%	
Osobno sa savjetnikom	1	1%	6%	50%	
Od prijatelja	1	1%	6%	56%	
Kontakti	1	1%	6%	63%	
Prijatelji u zemlji domaćinu	1	1%	6%	69%	
Kombinacija svega	1	1%	6%	75%	
Osobno od poslovnog partnera	1	1%	6%	81%	

Sve zajedno	1	1%	6%	88%
Osobni kontakti	1	1%	6%	94%
Sve navedeno	1	1%	6%	100%
Važeće	16	13%	100%	

62 investitora (50%) dobilo je potrebne informacije od računovodstvenih poduzeća u zemlji domaćinu, 25 (20%) od pravnih tvrtki u zemlji domaćinu, 15 (12%) od vladinih organizacija u zemlji domaćinu, 10 (8%) od poduzeća za upravljanje nekretninama u zemlji domaćinu, 3 (2%) od nadležne Ambasade u vlastitoj zemlji, 2 (2%) od banaka u zemlji domaćinu, 1 (1%) od Gospodarske komore u vlastitoj zemlji i 7 (6%) od ostalih izvora.

Tko Vam je pružio potrebne informacije? (molimo odaberite najrelevantniji odgovor) (n = 125)

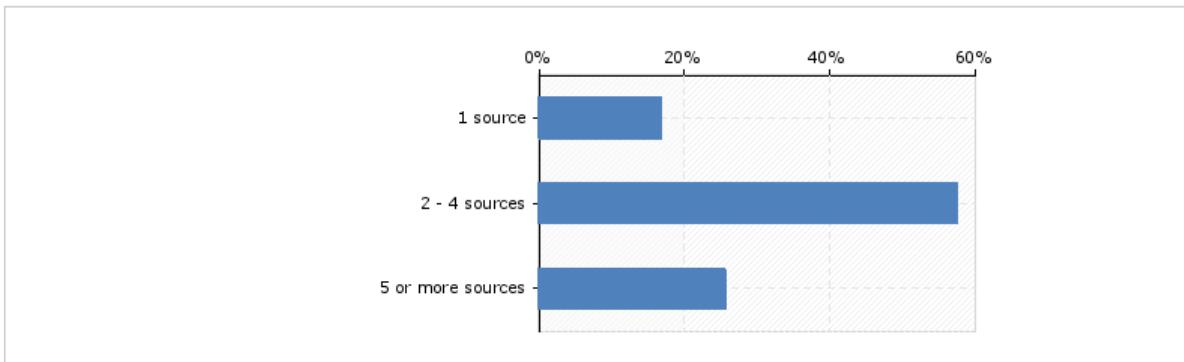

2 su investitora dobila informaciju od poduzeća u koje su investirali, 2 od konzultantske tvrtke, 1 od računovodstvenih poduzeća u vlastitoj zemlji, 1 od poduzeća za upravljanje nekretninama u vlastitoj zemlji, a 1 je investitor koristio sve izvore.

Drugo (molimo specificirati):)				
Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
Konzultantska tvrtka	1	1%	14%	14%
Tvrtka u koju se investiralo	1	1%	14%	29%
Računovodstvena poduzeća u vlastitoj zemlji	1	1%	14%	43%
sve	1	1%	14%	57%
Od tvrtke u koju smo investirali	1	1%	14%	71%
Konzultantske tvrtke	1	1%	14%	86%
Poduzeće za upravljanje nekretninama u vlastitoj zemlji	1	1%	14%	100%
Važeće	7	6%	100%	

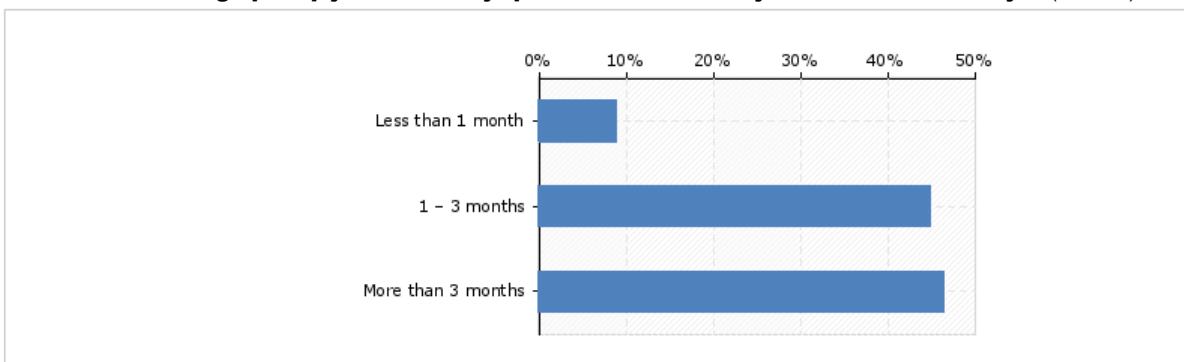
Vecina investitora provjerila je više od jednog izvora prije nego što je pronašla informaciju kojoj vjeruje. 72 investitora (58%) provjerila su dva do pet izvora, 32 (26%) su provjerila pet ili više izvora, a samo 21 (17%) provjerila su samo jedan izvor.

Koliko ste izvora informacija provjerili prije nego što ste došli do provjerenih informacija? (n = 125)

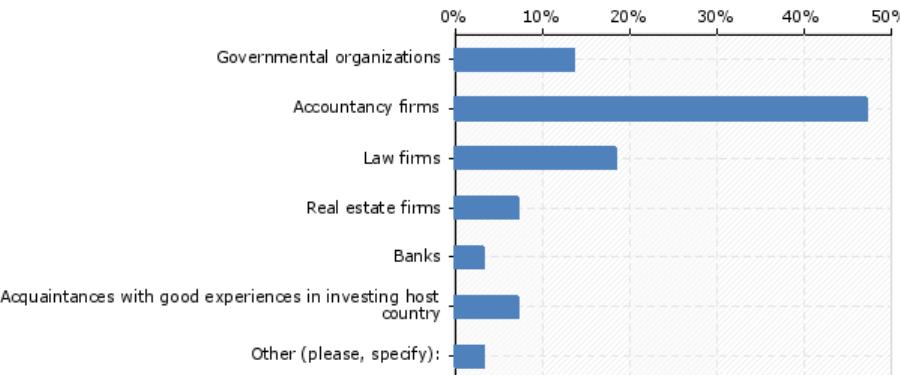
58 (46%) investitora prikupljala su potrebne informacije više od tri mjeseca, njih 56 (45%) do tri mjeseca, dok je njih 11 (9%) prikupilo informacije u manje od mjesec dana.

Koliko ste dugo prikupljali informacije potrebne za donošenje odluke o investiranju? (n = 125)

Vecina investitora (59 – 47%) najviše vjeruje računovodstvenim poduzećima. 23 investitora (18%) vjeruje pravnim tvrtkama, 17 (14%) vladinim organizacijama, 9 (7%) poduzećima za upravljanje nekretninama i poznanicima s pozitivnim iskustvom u investiranju u zemlju domaćina, dok 4 investitora (3%) vjeruje bankama i drugim izvorima.

Kojem izvoru informacija vjerujete najviše? (n = 125)

2 investitora vjeruje tvrtkama u koje su investirali, 1 investitor vjeruje konzultantskoj tvrtki, a 1 vjeruje kombinaciji svih izvora.

P11_7_tekst	P11 (Drugo (molimo specificirati):)				
	Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
	Konzultantska tvrtki	1	1%	25%	25%
	Tvrta u koju smo investirali	1	1%	25%	50%
	Tvrta u koju smo investirali	1	1%	25%	75%
	Kombinacija svega	1	1%	25%	100%
Važeće	Važeće	4	3%	100%	

Investitori su odgovorili i na pitanje koliko su bili zadovoljni informacijom koju su dobili.

- Samo je njih 70 (57%) dobilo sve potrebne informacije o vrstama, procedurama i troškovima otvaranja tvrtke
- Samo je njih 57 (48%) dobilo sve potrebne informacije o zakonskim obvezama i troškovima koji se odnose na vođenje tvrtke
- Samo je njih 45 (38%) dobilo sve potrebne informacije o ponudi na tržištu rada i troškovima zapošljavanja
- Samo je njih 43 (36%) dobilo sve potrebne informacije o postupcima i preduvjetima za dobivanje radnih i boravišnih dozvola
- Samo je njih 37 (31%) dobilo sve potrebne informacije o zakonodavstvu koje se odnosi na određene poslovne subjekte
- Samo je njih 35 (29%) dobilo sve potrebne informacije o mogućnostima za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)
- Samo je njih 33 (28%) dobilo sve potrebne informacije o stanju na tržištu nekretnina
- Samo je njih 23 (19%) dobilo sve potrebne informacije o uvjetima za dolazak obitelji u zemlju domaćina.

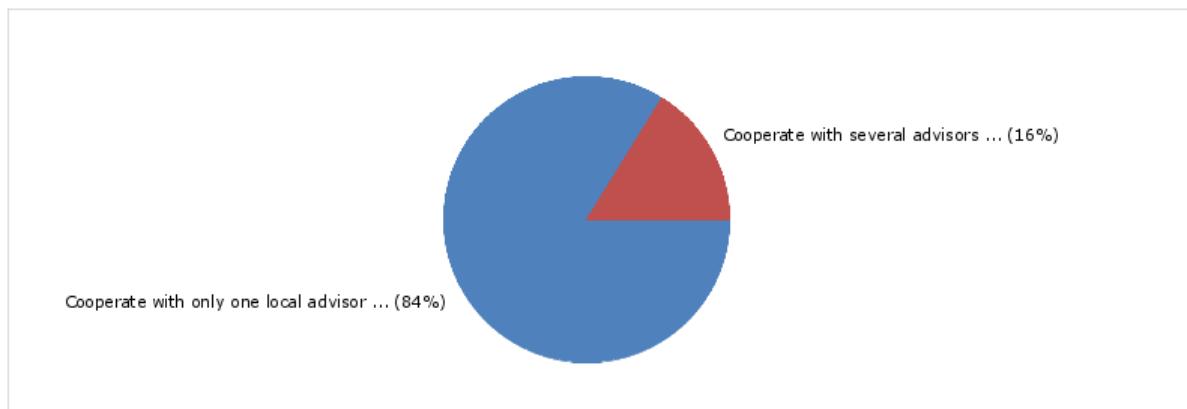
P12	Jeste li bili zadovoljni s informacijama koje ste dobili/pronašli? Jeste li dobili odgovor na svoja pitanja? Molimo odaberite najrelevantniji odgovor za informacije o:					
	Potpitanje	Odgovori	Važeće	Odgovori	Projek	Std. devijacija

		Da	Djelomično	Ne	Nije relevantna	Valid				
P12a	Vrste, procedure i troškovi otvaranja tvrtke	70 (57%)	47 (39%)	2 (2%)	3 (2%)	122 (100%)	122	127	1.5	0.7
P12b	Stanje na tržištu nekretnina	33 (28%)	51 (43%)	29 (24%)	7 (6%)	120 (100%)	120	127	2.1	0.9
P12c	Zakonske obveze i troškovi koji se odnose na vođenje tvrtke	57 (48%)	58 (49%)	1 (1%)	3 (3%)	119 (100%)	119	127	1.6	0.6
P12d	Ponuda na tržištu rada i troškovi zapošljavanja	45 (38%)	56 (47%)	10 (8%)	7 (6%)	118 (100%)	118	127	1.8	0.8
P12e	Zakonodavstvo koje se odnosi na određene poslovne subjekte	37 (31%)	69 (58%)	10 (8%)	3 (3%)	119 (100%)	119	127	1.8	0.7
P12f	Postupci i preduvjeti za dobivanje radnih i boravišnih dozvola	43 (36%)	64 (54%)	10 (8%)	2 (2%)	119 (100%)	119	127	1.8	0.7
P12g	Uvjjeti za dolazak obitelji u zemlju domaćina	23 (19%)	60 (51%)	19 (16%)	16 (14%)	118 (100%)	118	127	2.2	0.9
P12h	Mogućnosti za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)	35 (29%)	57 (48%)	19 (16%)	8 (7%)	119 (100%)	119	127	2.0	0.9
P12i	Drugo (molimo specificirati):	0 (0%)	6 (75%)	0 (0%)	2 (25%)	8 (100%)	8	127	2.5	0.9

c) Želje

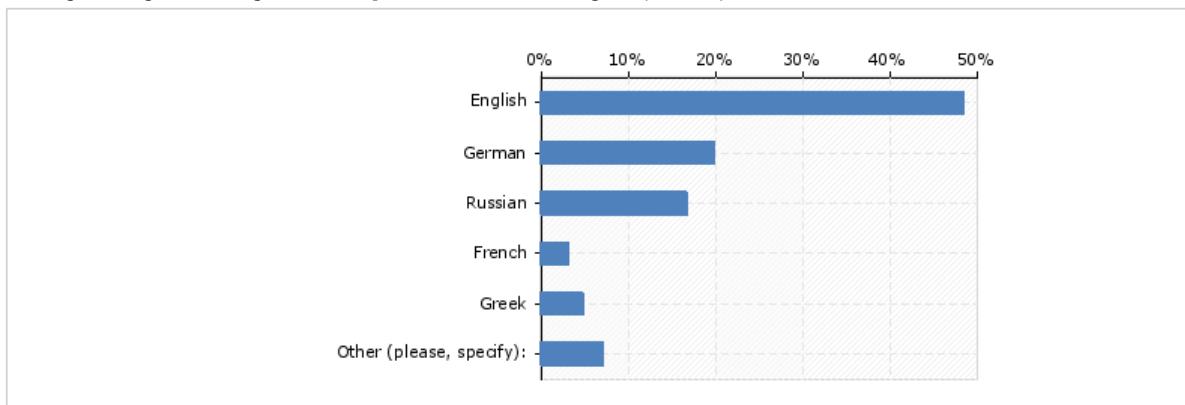
Većina investitora (103 – 84%) preferirala bi surađivati samo s jednim lokalnim savjetnikom u svrhu dobivanja potpune podrške vezane uz poslovno okruženje u zemlji domaćinu. Preostalih bi 20 investitora (16%) preferiralo surađivati s nekoliko savjetnika iz različitih područja ekspertize.

Molimo definirajte biste li željeli: (n = 123)

Njih 61 (48%) željelo bi dobiti informacije na engleskom jeziku, njih 25 (20%) na njemačkom jeziku, 21 (17%) na ruskom, 6 (5%) na grčkom, 4 (3%) na francuskom i njih 9 (7%) na ostalim jezicima.

Na kojem bi jeziku željeli dobiti potrebne informacije? (n = 126)

3 investitora bi željelo informacije na slovenskom, 3 na talijanskom i 2 na španjolskom.

(Drugo (molimo specificirati):)				
Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
Španjolski	1	1%	13%	13%
Talijanski	2	2%	25%	38%
Španjolski	1	1%	13%	50%
Slovenski	3	2%	38%	88%
Talijanski	1	1%	13%	100%
Važeće	8	6%	100%	

Na otvoreno pitanje o drugim sugestijama i preporukama odgovorilo je 10 investitora.

Predložili su sljedeće:

- Sve informacije na jednom mjestu
- Više praktičnih informacija o životu u zemlji domaćinu (školovanje za djecu, sigurnost u društvu, itd.)
- Bolje poznavanje detalja
- Bolji opći stav

Imate li kakvih sugestija ili preporuka o tome na što bismo trebali obratiti pažnju pri izradi programa obuke za savjetnike stranih investitora? (nije obavezno)				
Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
viza, radne i boravišne dozvole za strance	1	1%	10%	10%
Državna služba nam daje loše i nepotpune informacije	1	1%	10%	20%

Postojanje jednog kontakta	1	1%	10%	30%
Više praktičnih informacija o životu u zemlji domaćinu (školovanje za djecu, sigurnost u društvu, itd.)	1	1%	10%	40%
Sve informacije na jednom mjestu	1	1%	10%	50%
Podržavam vaš program jer sam potrošio previše vremena kako bih sam pronašao informacije	1	1%	10%	60%
da, prestanite mijenjati zakone	1	1%	10%	70%
Opći stav	1	1%	10%	80%
Ništa naročito	1	1%	10%	90%
Bolje poznavanje detalja	1	1%	10%	100%
Važeće	10	8%	100%	

5.2.FDI savjetnici

Ovaj dio upitnika odnosi se na identificiranje potreba investitora prema mišljenju investicijskih savjetnika, trenutnih vještina savjetnika te njihovih obrazovnih potreba.

a) Potrebe investitora

Savjetnicima se postavilo pitanje o vrstama informacija koje traže strani investitori. Također, ocijenili su učestalost specifičnih informacija.

Na temelju njihovih iskustava, uvijek ili vrlo često:

- 40 (91%) investitora traži informacije o zakonskim obvezama i troškovima koji se odnose na vođenje tvrtke
- 40 (89%) investitora traži informacije vrstama, procedurama i troškovima otvaranja tvrtke
- 34 (76%) investitora traži informacije zakonodavstvu koje se odnosi na određene poslovne subjekte.
- 28 (62%) investitora traži informacije o postupcima za dobivanje traženih ili željenih potvrda i/ili dozvola
- 28 (62%) investitora traži informacije o ponudi na tržištu rada i troškovima zapošljavanja te postupcima i preduvjetima za dobivanje radnih i boravišnih dozvola
- 22 (48%) investitora traži informacije o stanju na tržištu nekretnina
- 11 (25%) investitora traži informacije o mogućnostima za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)
- 10 (22%) investitora traži informacije o uvjetima za dolazak obitelji u zemlju domaćina.

P1	Temeljem Vašeg iskustva, koju vrstu informacija traže strani investitori? Molimo odredite učestalost traženja specifične informacije od Nikada do Uvijek.				
	Potpitanje	Odgovori	Važeće	Broj	Prosječna devijaci

		Nikada	Nekada	Često	Vrlo često	Uvijek	Važeće				ja
P1a	Vrste, postupci i troškovi otvaranja tvrtke	0 (0%)	1 (2%)	4 (9%)	9 (20%)	31 (69%)	45 (100%)	45	46	4.6	0.8
P1b	Stanje na tržištu nekretnina	3 (7%)	9 (20%)	12 (26%)	19 (41%)	3 (7%)	46 (100%)	46	46	3.2	1.1
P1c	Zakonske obveze i troškovi koji se odnose na vođenje tvrtke	0 (0%)	0 (0%)	4 (9%)	14 (32%)	26 (59%)	44 (100%)	44	46	4.5	0.7
P1d	Ponuda tržišta rada i troškovi zapošljavanja	0 (0%)	10 (22%)	7 (16%)	17 (38%)	11 (24%)	45 (100%)	45	46	3.6	1.1
P1e	Procedure za dobivanje potrebnih ili željenih potvrda i/ili dozvola	0 (0%)	4 (9%)	13 (29%)	17 (38%)	11 (24%)	45 (100%)	45	46	3.8	0.9
P1f	Zakonodavstvo koje se odnosi na određene poslovne subjekte	0 (0%)	2 (4%)	9 (20%)	25 (56%)	9 (20%)	45 (100%)	45	46	3.9	0.8
P1g	Procedure i uvjeti za dobivanje radne i boravišne dozvole	2 (4%)	4 (9%)	12 (27%)	21 (47%)	6 (13%)	45 (100%)	45	46	3.6	1.0
P1h	Uvjeti za dolazak obitelji u zemlju domaćina	6 (13%)	12 (27%)	17 (38%)	9 (20%)	1 (2%)	45 (100%)	45	46	2.7	1.0
P1i	Mogućnosti za prikupljanje sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)	3 (7%)	14 (32%)	16 (36%)	7 (16%)	4 (9%)	44 (100%)	44	46	2.9	1.1
P1j	Drugo, molimo specificirati:	1 (33%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (67%)	3 (100%)	3	46	3.7	2.3

Dva savjetnika izjavila su kako ih strani ulagači uvijek pitaju kada će se uvesti EUR (za Republiku Hrvatsku) te kako dobiti odgovarajuće dozvole od države.

(Drugo (molimo specificirati):)				
Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Kumulativno
Kada ćemo uvesti €	1	2%	50%	50%
Kako dobiti po potrebne dozvole od države	1	2%	50%	100%
Važeće	2	4%	100%	

b) Trenutne vještine savjetnika

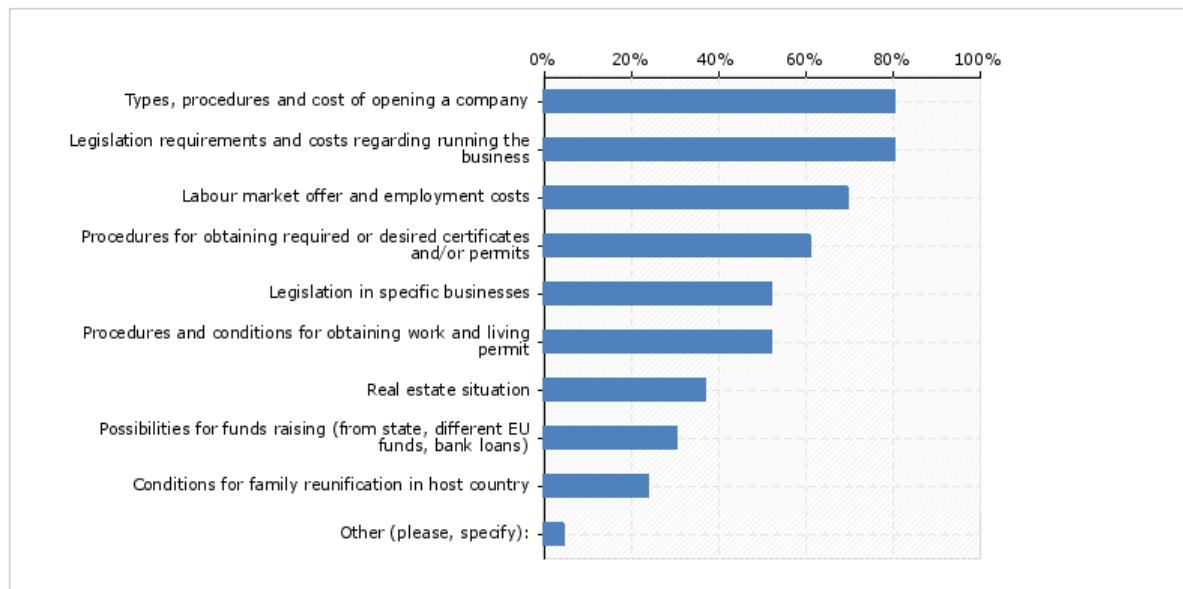
U svom svakodnevnom radu odgovorni su za pružanje različitih vrsta informacija stranim ulagačima:

- 37 (80%) o vrstama, postupcima i troškovima otvaranja tvrtke
- 37 (80%) o zakonskim obvezama i troškovima koji se odnose na vođenje tvrtke
- 32 (70%) o ponudi tržišta rada i troškovima zapošljavanja

- 28 (61%) o postupcima za dobivanje potrebnih ili željenih dozvola i/ili potvrda
- 24 (52%) o postupcima i uvjetima za dobivanje radne i boravišne dozvole
- 24 (52%) o zakonodavstvu koje se odnosi na određene poslovne subjekte
- 17 (37%) o stanju na tržištu nekretnina
- 13 (29%) o mogućnostima prikupljanja sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi)
- 11 (24%) o uvjetima za dolazak obitelji u zemlju domaćina
- 2 (4%) o drugim pitanjima (otvaranje poduzeća po principu, nacionalni mentalitet)³

Koju vrstu informacije im omogućavate? Informaciju o: (n = 46)

Mogući su višestruki odgovori

Ispitanici su procijenili svoju razinu znanja, vještina i kompetencija u pružanju informacija stranim ulagačima:

- Samo 28 (64%) ocijenilo je svoje znanje kao izvrsno u području vrsta, postupaka i troškova otvaranja poduzeća.
- Samo 27 (60%) ocijenilo je svoje znanje kao izvrsno u području zakonskih obveza i troškova koji se odnose na vođenje poduzeća.
- Samo 13 (30%) ocijenilo je svoje znanje kao izvrsno u području ponude tržišta rada i troškova zapošljavanja.
- Samo 12 (28%) ocijenilo je svoje znanje kao izvrsno u području postupaka i uvjeta za dobivanje radne i boravišne dozvole.
- Samo 12 (27%) ocijenilo je svoje znanje kao izvrsno u području postupaka za dobivanje potrebnih ili željenih potvrda i/ili dozvola.
- Samo 11 (25%) svoje znanje ocjenjuje izvrsnim u području zakonodavstva te mogućnostima prikupljanja sredstava (državni i EU fondovi, bankovni zajmovi).

³ »Otvaranje tvrtke po principu«, »Prvo ih upoznajem s našim mentalitetom pa im, ako ostanu zainteresirani, objašnjavam potrebne procedure«.

- Samo 7 (16%) ocijenilo je svoje znanje kao izvrsno u području uvjeta za dolazak obitelji u zemlju domaćina.
- Samo 5 (11%) ocijenilo je svoje znanje kao izvrsno u području stanja na tržištu nekretnina.

Q3		Molim, ocjenite nivo vašeg znanja, vještina i stručnosti u pružanju slijedećih informacija:							
	Podpitanje	Odgovori				Važeće	Odgovori	Prosjek	Odstupanje
		Slabo	Dobro	Izvrsno	Važeće				
Q3a	Vrste, postupak i troškovi osnivanja društva	4 (9%)	12 (27%)	28 (64%)	44 (100%)	44	46	2.5	0.7
Q3b	Stanje na tržištu nekretnina	22 (49%)	18 (40%)	5 (11%)	45 (100%)	45	46	1.6	0.7
Q3c	Zakonski propisi i troškovi vođenja poslovanja	5 (11%)	13 (29%)	27 (60%)	45 (100%)	45	46	2.5	0.7
Q3d	Ponuda na tržištu rada i troškovi radnika	8 (18%)	23 (52%)	13 (30%)	44 (100%)	44	46	2.1	0.7
Q3e	Postupak prilikom izdavanja potrebnih certifikata i/ili dozvola	15 (33%)	18 (40%)	12 (27%)	45 (100%)	45	46	1.9	0.8
Q3f	Zakonski propisi u određenim djelatnostima	14 (32%)	19 (43%)	11 (25%)	44 (100%)	44	46	1.9	0.8
Q3g	Postupak i uvjeti prilikom izdavanja radne i boravišne dozvole	15 (35%)	16 (37%)	12 (28%)	43 (100%)	43	46	1.9	0.8
Q3h	Uvjeti spajanja obitelji u zemlji domaćina	20 (47%)	16 (37%)	7 (16%)	43 (100%)	43	46	1.7	0.7
Q3i	Mogućnosti za dobivanja novčanih sredstava (od države, različitih fondova, krediti banaka)	20 (45%)	13 (30%)	11 (25%)	44 (100%)	44	46	1.8	0.8
Q3j	Ostalo (molimo navedite)	1 (33%)	1 (33%)	1 (33%)	3 (100%)	3	46	2.0	1.0

Kada ne znaju odgovor na pitanje stranog ulagača, najčešći odgovor ispitanika (19,61%) pita partnera u organizaciji. 16 (52%) traži pomoć vanjskog stručnjaka i 15 (48 %) pita kolegu u svojem poduzeću.

Q6		Kako postupate kada ne znate odgovor na pitanje stranog investitora?						
	Podpitanje	Odgovori				Rezultati		
		Frekvencija	Važeće	% - Važeće		% -	Frekvencija	%
Q6a	Pitam kolegu u poduzeću	15	31	48%	46	33%	15	28%

Q6b	Pitam partnersko poduzeće	19	31	61%	46	41%	19	36%
Q6c	Unajmim vanjskog stručnjaka	16	31	52%	46	35%	16	30%
Q6d	Drugo (molimo navedite):	3	31	10%	46	7%	3	6%
	Ukupno važeće		31		46		53	100%

Tri od njih također odabiru druge načine: samo-proučavanje ili usmjeravanje klijenta mjerodavnoj agenciji.

Q6 (Ostalo (molimo, navedite)):					
Odgovori		Frekvencija	Postotak	Važeće	Ukupno
sam proučavam / istražujem		1	2%	33%	33%
sami se informiramo kod nadležnih institucija		1	2%	33%	67%
savjetujem da idu u mjerodavnu agenciju		1	2%	33%	100%
Važeće		3	6%	100%	

FDI savjetnici, koji su sudjelovali u istraživanju, također ocjenjuju važnost ostalih vještina potrebnih za učinkovitu podršku stranim investitorima. Više od jedne trećine ocijenilo je kao vrlo važno (ocjena 5) slijedeća područja:

- Točno razumjeti ideje koje se izmjenjuju (61%)
- Strani jezik (55%)
- Razmotriti stajalište klijenta kod donošenja odluka (52%)
- Pronalazak novih rješenja za probleme i izazove (47%)
- Aktivno slušanje (39%)
- Sposobnost sabiranja važnih činjenica i razumijevanje kulturnih običaja zemlje iz koje dolazi strani investitor (35%)

Q7 Molim ocijenite važnost ostalih vještina za pružanje efikasne potpore stranim investitorima. Koristite skalu od 1 do 5, gdje je 1= nije nimalo važno a 5= jako važno.											
	Podpitanje	Odgovori					Važeće	Odgovori	Prosjek	Odstupanje	
		1	2	3	4	5	Valid				
Q7a	Strani jezik	0 (0%)	0 (0%)	1 (3%)	13 (42%)	17 (55%)	31 (100%)	31	46	4.5	0.6
Q7b	Precizno shvatiti ideje koje su razmjjenjene	0 (0%)	0 (0%)	2 (6%)	10 (32%)	19 (61%)	31 (100%)	31	46	4.5	0.6
Q7c	Vještina uspješne prezentacije	0 (0%)	2 (6%)	7 (23%)	12 (39%)	10 (32%)	31 (100%)	31	46	4.0	0.9
Q7d	Sposobnost objašnjavanja složenih informacija jednostavnim riječima	0 (0%)	1 (3%)	9 (29%)	12 (39%)	9 (29%)	31 (100%)	31	46	3.9	0.9
Q7e	Sposobnost sažimanja bitnih	0 (0%)	2 (6%)	8 (26%)	10 (32%)	11 (35%)	31 (100%)	31	46	4.0	0.9

	informacija/činjenica										
Q7f	Aktivno slušanje	0 (0%)	1 (3%)	2 (6%)	16 (52%)	12 (39%)	31 (100%)	31	46	4.3	0.7
Q7g	Povezanost sa drugima izvan organizacije	0 (0%)	1 (3%)	6 (19%)	18 (58%)	6 (19%)	31 (100%)	31	46	3.9	0.7
Q7h	Razmatranje stajališta klijenta prilikom donošenja odluka	0 (0%)	0 (0%)	4 (13%)	11 (35%)	16 (52%)	31 (100%)	31	46	4.4	0.7
Q7i	Izbor odgovarajućih tehnika za analizu	0 (0%)	1 (3%)	7 (23%)	13 (43%)	9 (30%)	30 (100%)	30	46	4.0	0.8
Q7j	Stvaranje alternativnih rješenja problema	0 (0%)	1 (3%)	4 (13%)	11 (37%)	14 (47%)	30 (100%)	30	46	4.3	0.8
Q7k	Poznavanje kulture zemlje investitora	0 (0%)	2 (6%)	3 (10%)	15 (48%)	11 (35%)	31 (100%)	31	46	4.1	0.8
Q7l	Ostalo (molimo dopunite)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	1 (100%)	1	46	5.0	0.0

Većina ispitanika (27(87%)) privlače strane investitore pomoću preporuka sadašnjih klijenata. Također koriste i:

- web stranice svoje tvrtke (71%)
- slanje e-maila potencijalnim investitorima (68%)
- sudjelovanje na važnim događajima (55%)
- društvene mreže (FB, LinkedIn, Twitter) (48%)
- suradnja sa vladinim organizacijama u svojoj zemlji i suradnja sa agentima u svojoj zemlji (26%)
- Google oglašavanje (23%)
- oglašavanje u ostalim medijima i suradnja sa agentima u zemlji investitora (19%)
- suradnja sa vladinim organizacijama u zemlji investitora (3%)

Q8 Kako privlačite strane investitore? Pomoću:								
	Pitanje	Odgovor					Rezultat	
		Frekvencija	Važeće	% - Važeće		% -	Frekvencija	%
Q8a	Web stranice	22	31	71%	46	48%	22	16%
Q8b	slanjem e-maila potencijalnim investitorima	21	31	68%	46	46%	21	15%
Q8c	društvenih mreža (FB, LinkedIn, Twitter)	15	31	48%	46	33%	15	11%
Q8d	Google oglašavanje	7	31	23%	46	15%	7	5%
Q8e	Oглаšavanje putem ostalih medija	6	31	19%	46	13%	6	4%
Q8f	Preporuke klijenata	27	31	87%	46	59%	27	19%
Q8g	Sudjelovanje na važnim događajima	17	31	55%	46	37%	17	12%
Q8h	Suradnja sa vladinim organizacijama u našoj zemlji	8	31	26%	46	17%	8	6%

Q8i	Suradnja sa agentima u našoj zemlji	8	31	26%	46	17%	8	6%
Q8j	Suradnja sa vladinim organizacijama u zemlji investitora	1	31	3%	46	2%	1	1%
Q8k	Suradnja s agentima u zemlji investitora	6	31	19%	46	13%	6	4%
Q8l	Ostalo (molimo dopunite)	1	31	3%	46	2%	1	1%
	Ukupno važeće		31		46		139	100%

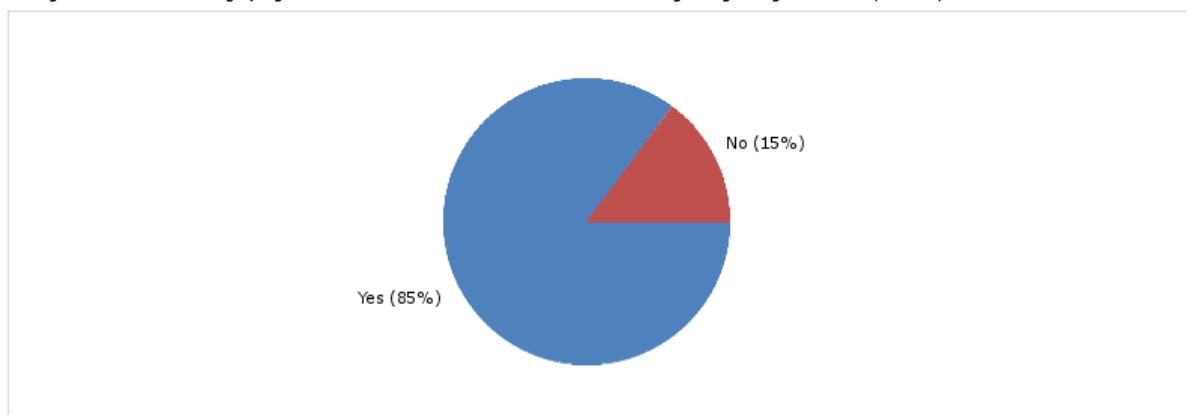
Pod ostalim ispitanici su naveli osobni kontakt.

Q8 (Ostalo (molimo dopunite))				
Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Ukupno
osobnim kontaktom	1	2%	100%	100%
Važeće	1	2%	100%	

a) Utvrđivanje potreba za osposobljavanjem

Postavili smo pitanje FDI savjetnicima da li bi bili zainteresirani pohađati module u kojima njihovo znanje, vještine i stručnost trenutno nisu na zadovoljavajućoj razini.
39 ispitanika (85%) je iskazalo interes za daljnju edukaciju, 7 (15%) nije zainteresirano.

Da postoji modularni program za savjetnike stranih investitora, bi li bili zainteresirani pohađati module u kojima Vaše znanje, vještine i stručnost nisu na zadovoljavajućoj razini? (n = 46)

Dva ispitanika su kao razloge nezainteresiranosti za pohađanje modula, naveli: manjak vremena i ograničavanje poslovanja poduzeća na nekretnine.

Zašto ne? (molimo nadopunite)				
Odgovori	Frekvencija	Postotak	Važeće	Ukupno

ne	1	2%	33%	33%
nemam vremena	1	2%	33%	67%
Ukoliko proširimo naše usluge, bilo bi nam u interesu. Dajemo informacije vezane samo za tržište nekretnina.	1	2%	33%	100%
Važeće	3	6%	100%	

Ispitanici su iskazali najveći interes za modul Mogućnosti dobivanja poticaja (32 ispitanika (82%))

29 ispitanika (74%) pohađalo bi modul Privlačenje stranih investitora i Vještine savjetovanja.

28 ispitanika (72%) pohađalo bi modul Ulaganje u nekretnine.

27 ispitanika (69%) pohađalo bi modul Stanje na tržištu rada i uvjeti zapošljavanja.

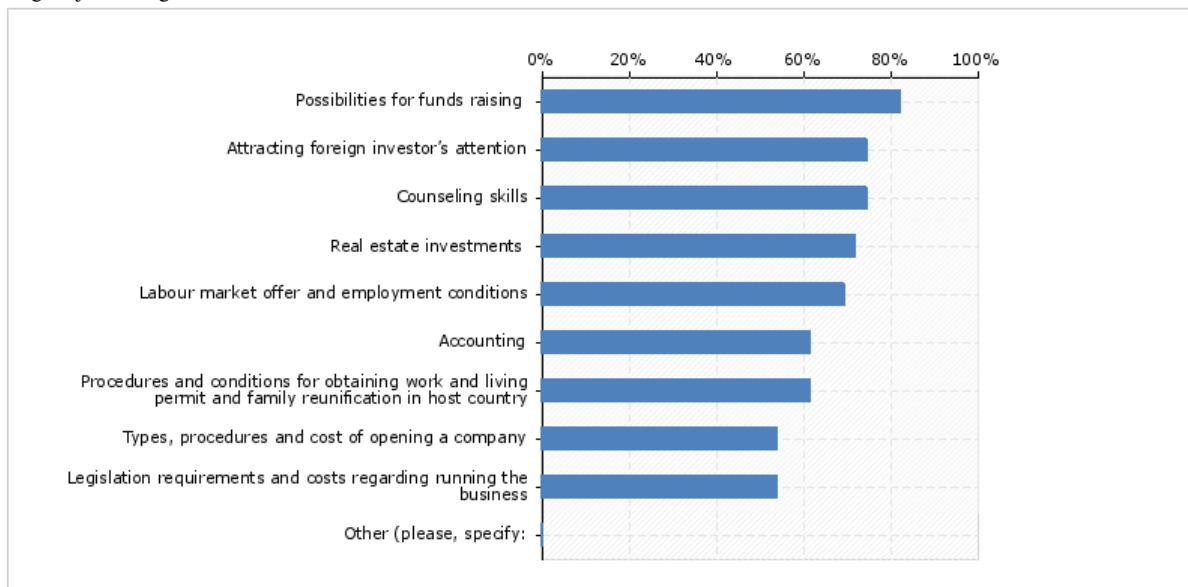
24 ispitanika (62%) pohađalo bi modul Procedure i uvjeti izdavanja radne i boravišne dozvole, Spajanje obitelji u zemlji domaćina, i Računovodstvo.

21 ispitanika (54%) pohađalo bi u modulima Zakonski propisi i troškovi poslovanja i Vrste, postupak i troškovi otvaranja tvrtke.

Q12 Za koje module bi bili zainteresirani?								
	Pitanje	Odgovori					Rezultat	
		Frekvencija	Važeće	% - Važeće		% -	Frekvencija	%
Q12a	Vrste, postupak i troškovi otvaranja tvrtke	21	39	54%	46	46%	21	9%
Q12b	Zakonski propisi, i troškovi poslovanja	21	39	54%	46	46%	21	9%
Q12c	Računovodstvo	24	39	62%	46	52%	24	10%
Q12d	Ulaganje u nekretnine	28	39	72%	46	61%	28	12%
Q12e	Stanje na tržištu rada i troškovi zaposlenih	27	39	69%	46	59%	27	11%
Q12f	Postupak i uvjeti za izdavanje radne i boravišne dozvole te uvjeti spajanja obitelji stranaca u zemlji domaćina	24	39	62%	46	52%	24	10%
Q12g	Mogućnosti dobivanja novčanih potpora	32	39	82%	46	70%	32	14%
Q12h	Privlačenje stranih investitora	29	39	74%	46	63%	29	12%
Q12i	Vještine savjetovanja	29	39	74%	46	63%	29	12%
Q12j	Ostalo (molim dopunite)	0	39	0%	46	0%	0	0%
	Ukupno važeće		39		46		235	100%

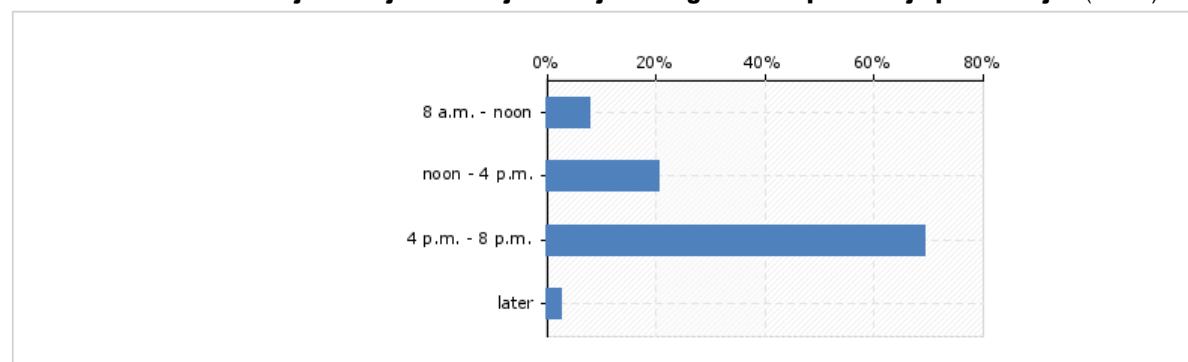
Za koje module bi bili zainteresirani? (n = 39)

Moguće je više odgovora

27 ispitanika (55%) smatra da je najprikladnije vrijeme za održavanje predavanja između 16 i 20 sati.

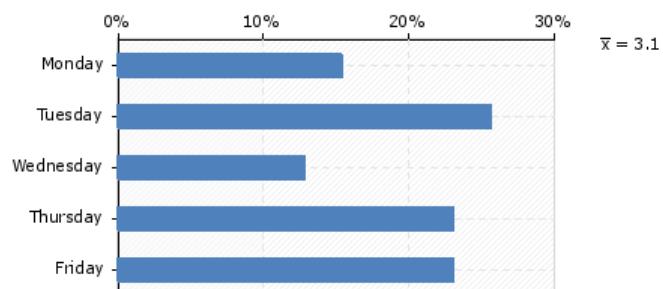
Za osam ispitanika (17%) najprikladnije vrijeme za održavanje predavanja je između 12 i 16 sati, za troje ispitanika između 8 i 12 sati te za jednog ispitanika (2%) vrijeme nakon 20 sati.

Molimo odaberite vrijeme koje Vam vrijeme najviše odgovara za početanje predavanja. (n = 39)

Odgovori ispitanika prilikom odabira dana održavanja predavanja su bili različiti.

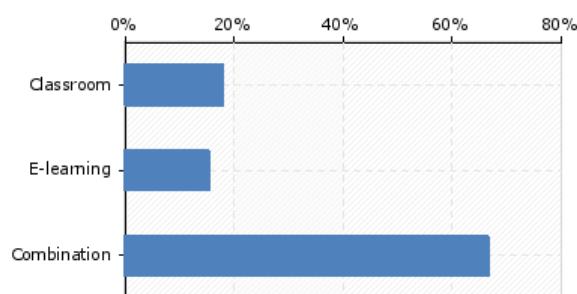
Deset ispitanika (22%) smatra da je najbolji dan utorak, devet ispitanika (20%) četvrtak i petak, šest ispitanika (13%) ponedjeljak, a pet ispitanika (11%) srijeda.

Molimo odaberite dan koji Vam najviše odgovara za pohađanje predavanja. (n = 39)

26 ispitanika (57%) smatra da je najučinkovitija metoda kombinirano učenje, sedam ispitanika (15%) daje prednost predavanjima u učionici a šest (13%) e-učenju.

Za koji način nastave smatrate da je najdjelotvornija: (n = 39)

6. Analiza

6.1.Usporedba rezultata ankete sa početnim prepostavkama

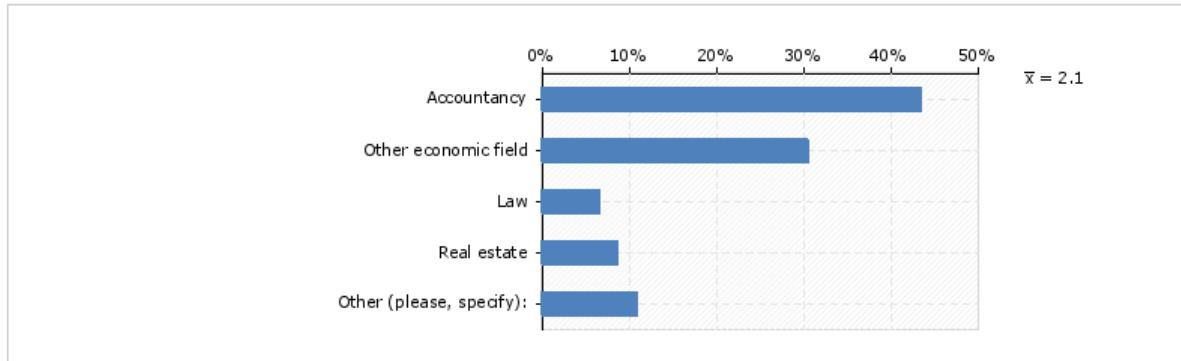
Početna prepostavka je bila da:

- a) Strani investitori tražene informacije i podršku nalaze u različitim profesijama i konzultantskim kompanijama (računovođe, porezni savjetnici, odvjetnici, agenti za nekretnine, djelatnici u javnoj upravi, menadžeri ...)
- b) Informacije koje su potrebne investitorima mogu se raščlaniti u slijedeće kategorije:
- Porezi prilikom pokretanja poslovanja
  - Porezi tijekom poslovanja
  - Mogućnosti dobivanja novčanih potpora (od države, različitih EU fondova)
  - Troškovi prilikom osnivanja poduzeća
  - Troškovi tijekom poslovanja poduzeća
  - Procedura ishodovanja radne dozvole
  - Zakonski propisi u određenim djelatnostima
  - Zakonski propisi tijekom poslovanja poduzeća
  - Banke i monetarni sustav
  - Mogućnosti dobivanja kredita
  - Kupnja postojećeg poduzeća
  - Stanje na tržištu nekretnina
  - Stanje na tržištu rada

Analiza prikupljenih podataka anketom koja je poslana stranim investitorima i FDI savjetnicima, pokazala je da:

- a) Potrebne informacije investitori dobivaju iz različitih izvora: računovodstvene tvrtke, odvjetničke tvrtke, vladine organizacije, agencije za nekretnine, Ambasade, banke, Gospodarske komore i ostali izvori.

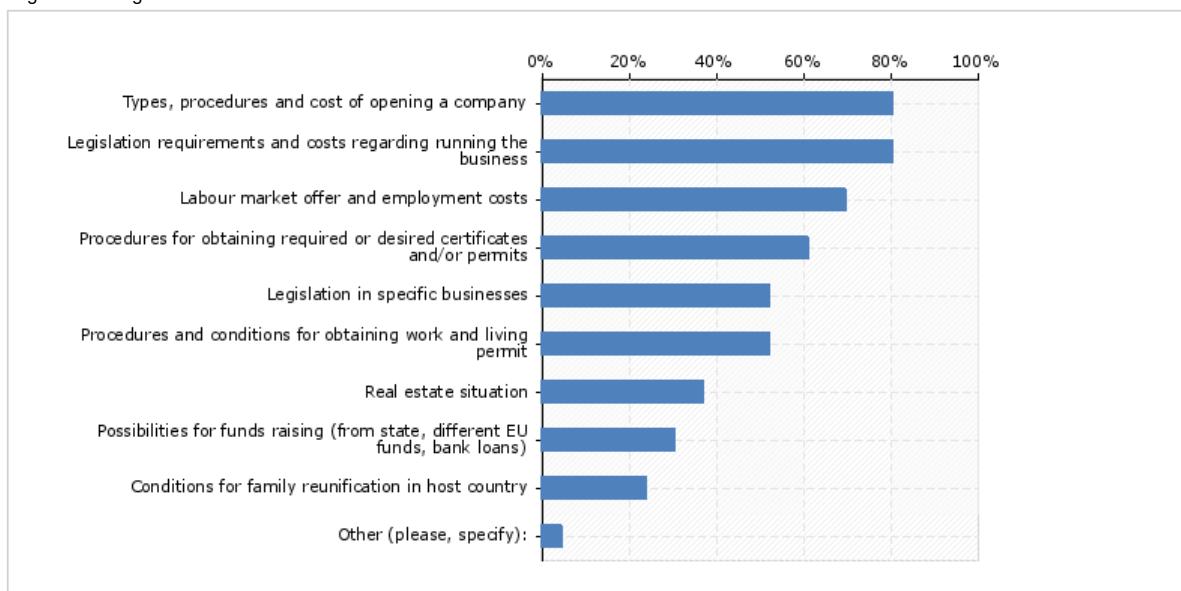
FDI savjetnici su stručnjaci iz različitih područja: računovodstvo, ostala ekonomска područja, nekretnine..

U kojem području ste stekli obrazovanje? (n = 46)

Njihovo znanje, vještine i stručnost je ograničeno na određena područja, niti jedan ispitanik ne pruža informacije u svim relevantnim područjima.

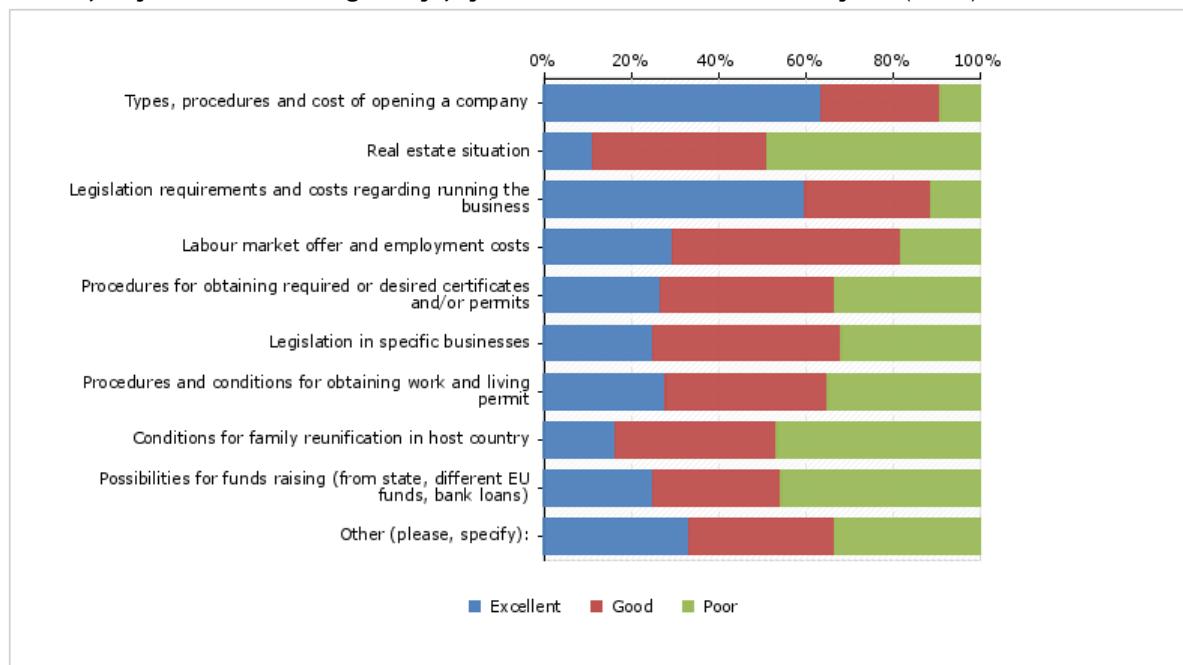
Koju vrstu informacija im vi pružate? Informacije o: (n = 46)

Moguće više odgovora:

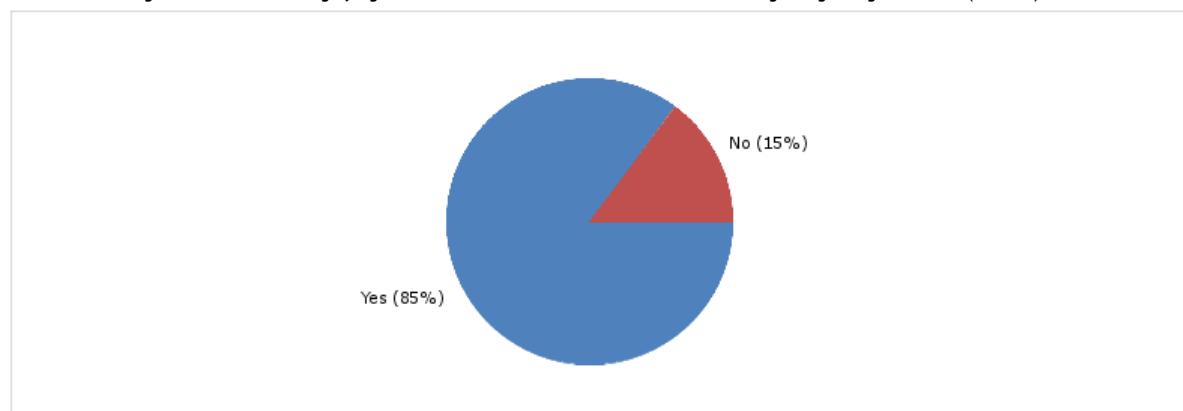
Svoje znanje, vještine i stručnost ocijenili su kao izvrsno samo u specifičnim područjima:

Molimo, ocijenite razinu vašeg znanja, vještina i stručnosti u informiranju o: (n = 45)

Većina (85%) smatra da im je potrebna dodatna edukacija:

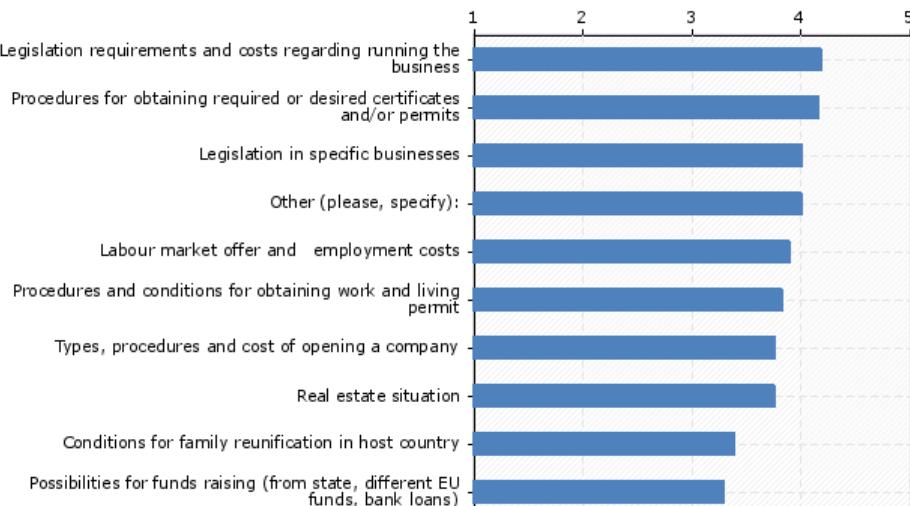
Da postoji modularni program za savjetnike za strane investitore, bi li bili zainteresirani pohađati module u kojima Vaše znanje, vještine i stručnost nisu na zadovoljavajućoj razini? (n = 46)

Zaključak: početna prepostavka a) je potvrđena anketom

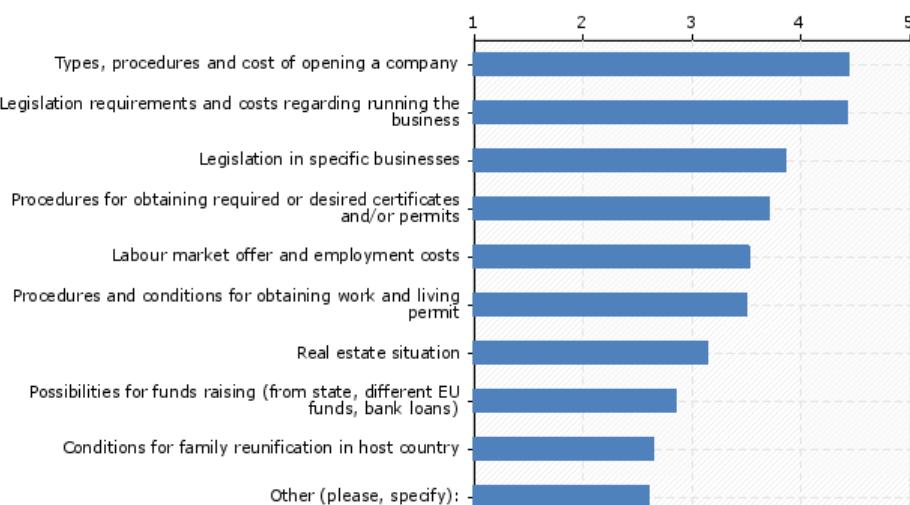
b) Investitori su potvrdili, kao što je bilo predviđeno početnom prepostavkom, koje su im informacije potrebne prilikom donošenja odluke o investiranju.

Prilikom donošenja odluke u koju zemlju da uložite, koje informacije o potencijalnoj zemlji su Vam bile potrebne? Molimo ocijenite važnost informacija o: (n = 123)

Ista područja su bila potvrđena i od strane savjetnika stranih investitora:

Prema Vašem iskustvu... koje informacije su potrebne stranim investitorima? Molimo ocijenite učestalost specifičnih informacija od 1 do 5. (n = 46)

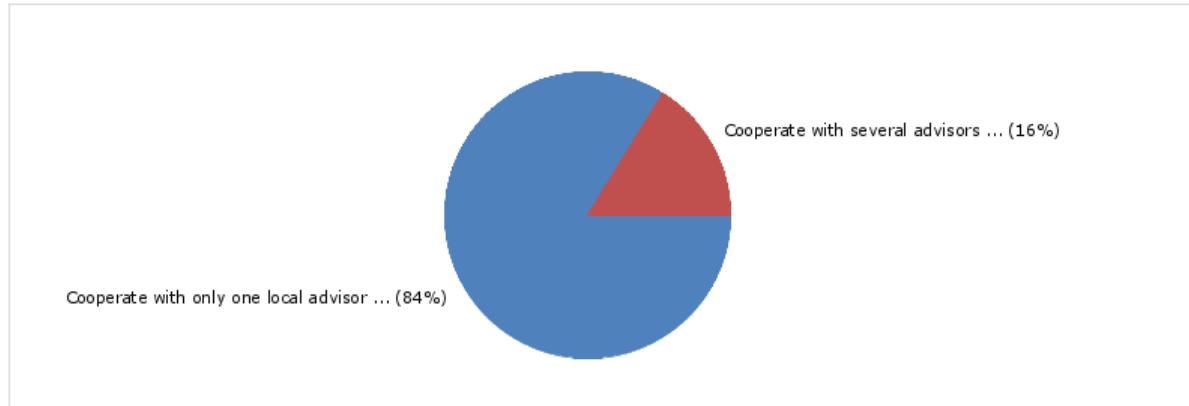

Zaključak: početna pretpostavka b) je potvrđena anketom.

6.2.Utvrdjivanje potreba za obrazovanje savjetnika stranih investitora

Strani investitori su potvrdili da postoji potreba za stručnjacima koji znaju informacije iz različitih područja.

Molimo navedite bi li željeli: (n = 123)

Program obrazovanja savjetnika stranih investitora obuhvaća slijedeće module:

- Vrste, postupak i troškovi otvaranja tvrtke
- Zakonski propisi, i troškovi poslovanja
- Računovodstvo
- Ulaganje u nekretnine
- Stanje na tržištu rada i uvjeti prilikom zapošljavanja
- Postupak i uvjeti ishodovanja radne i boravišne dozvole te uvjeti spajanja obitelji stranaca u Hrvatskoj
- Mogućnosti dobivanja novčanih potpora
- Privlačenje stranih investitora
- Vještine savjetovanja

U modulu Vještine savjetovanja naglasak bi trebao biti na sljedećim vještinama, koje su u anketi naveli ispitanici:

- Ispravno shvaćanje iznesenih ideja (61%)
- Razmatranje stajališta klijenta prilikom donošenja odluka (52%)
- Stvaranje alternativnih rješenja problema (47%)
- Aktivno slušanje (39%)
- Sposobnost sažimanja bitnih informacija/činjenica i poznavanje kulture zemlje stranog investitora (35%)

Ostali moduli trebali bi obuhvatiti sve bitne informacije iz odabranih područja te naglasiti najčešća pitanja, koja su naveli sudionici ankete.

Kao odgovor na pitanje koja su dva najčešće postavljena pitanja u području za koje smatraju da je njihova razina znanja izvrsna, naveli su:

Ocijenili ste Vaše znanje u jednom ili više područja kao izvrsno. Molimo navedite dva najčešća pitanja stranih investitora u tim područjima (s).

Klikni i piši
koja novčana sredstva su raspoloživa za strance

procenuda osnivanja poduzeća na Cipru
troškovi plaće
dostupna radna snaga
troškovi plaće
postupak i trajanje otvaranja firme
troškovi zaposlenih
cijene i dodatni troškovi
troškovi poslovanja
troškovi
vrste, postupak i troškovi otvaranja tvrtke
koliki su troškovi poslovanja?
troškovi i propisi tijekom poslovanja
dukat d.d.
novčani poticaji prilikom otvaranja poduzeća i tijekom poslovanja u Sloveniji
koliki je vremenski period potreban za osnivanje trgovačkog društva
postoje li javni natječaji?
subvencije za poslodavce
otvaranje poduzeća
troškovi radnika
koji su troškovi otvaranja poduzeća?
pitanja vezana za poreze
troškovi vezani za poslovanje
vrste, postupak i troškovi otvaranja tvrtke
najmanja moguća plaća
Klikni i piši
troškovi poslovanja i radnika
koja vrsta poduzeća je za mene
dostupni radnici
propisi i potrebne dozvole u specifičnim djelatnostima
zvečeve d.d.
stanje na tržištu rada i troškovi zaposlenih
koje sve dozvole treba ishodovati za početak poslovanja i koje sve radnje treba poduzeti za zadovljavanje osnovnih zakonskih propisa za početak poslovanja
razni zakoni vezane uz djelatnost koju će investitor obavljati

zakonski propisi
bankovni računi
koliko je potrebno za otvaranje poduzeća?
kako ishodovati određene dozvole
troškovi plaće (porezi, doprinosi)
troškovi poslovanja
stanje na tržištu nekretnina
uključeni troškovi
kupnja nekretnina
koliko je potrebno za dobivanje PDV broja
lokacija/škole
koliko je potrebno?
potrebne dozvole
kako ih dobiti
kako dobiti radnu dozvolu

Strukturiranjem odgovora vidljivo je da trenutno savjetnici pružaju informacije u sljedećim područjima:

- vrste, procedura, i troškovi otvaranja poduzeća (9 odgovora),
- troškovi poslovanja (8 odgovora),
- troškovi zaposlenih (8 odgovora),
- specifične dozvole (5 odgovora).

otvaranje poduzeća	1
posupak i trajanje otvaranja firme	2
cijena i dodatni troškovi	3
vrste, procedure, i troškovi otvaranja poduzeća	4
vrste, postupak i troškovi otvaranja tvrtke	5
koji su troškovi otvaranja poduzeća?	6
koliki je vremenski period potreban za osnivanje trgovačkog društva	7
koliko je potrebno?	8
koja vrsta poduzeća je za mene	9
troškovi poslovanja	1
troškovi	2
troškovi i pravila vođenja poduzeća	3
troškovi poslovanja i radnika	4
troškovi poslovanja	5
uključeni troškovi	6
troškovi poslovanja	7

koliki su troškovi poslovanja?	8
troškovi poslovanja i radnika	1
troškovi zaposlenih	2
troškovi rada	3
najmanja moguća plaća	4
troškovi plaće	5
troškovi plaće (porezi, doprinosi)	6
troškovi plaće	7
stanje na tržištu rada i troškovi zaposlenih	8
kako ishodovati specifične dozvole	1
kako ih dobiti	2
koje sve dozvole treba ishodovati za početak poslovanja i koje sve radnje treba poduzeti za zadovljavanje osnovnih zakonskih propisa za početak poslovanja	3
potrebne dozvole	4
propisi i potrebne dozvole u specifičnim djelatnostima	5
subvencije za poslodavce	1
koja novčana sredstva su dostupna za strance	2
novčani poticaji za otvaranje poduzeća i poslovanje stranaca u Sloveniji	3
postoje li javni natječaji?	4
dostupni radnici	1
dostupni radnici	2
stanje na tržištu rada i troškovi zaposlenih	3
kupnja nekretnina	1
stanje na tržištu nekretnina	2
koliko brzo se može osnovati poduzeće?	1
procedura za osivanje poduzeća na Cipru	2
zakonodavstvo	1
razni zakoni vezane uz djelatnost koju će investitor obavljati	2
lokacije/škole	1
vezano za poreze	1
bankovni računi	1
koliko je potrebno za ishodovanje PDV broja	1
kako dobiti radnu dozvolu	1

Kao odgovor na pitanje koja su dva najčešće postavljena pitanja u području za koje smatraju da je njihova razina znanja oskudna, naveli su:

Ocijenili ste svoje znanje u jednom (ili više) područja kao oskudno. Molimo navedite dva najčešća pitanja stranih investitora iz tih područja na koja niste mogli odgovoriti.

Klikni i piši

preseljenje iz Sirije
jesu li potrebni ikakvi certifikati u njihovom poslu
zakoni i pravila vezani za njihov posao
smije li državljanin zemlje koja nije dio EU otvoriti poduzeće, kupiti nekretninu
troškovi poslovnih prostora
potražnja za slobodnim poslovnim prostorima (da li za skladište ili za obavljanje djelatnosti koju će obnašati)
mogućnosti za dobivanje potpora za otvaranje poduzeća
cijena nekretnina kupnja
fondovi EU
radna dozvola
trendovi u tržištu nekretnina
vrijednost za novac na tržištu nekretnina
cijena nekretnina
kako dobiti EU ili nacionalne potpore
specifične informacije o djelatnostima
boravišne dozvole za obitelji
Klikni i piši
uvjeti za obitelj
kašnjenje izdavanja građevinskih dozvola
kako dobiti potrebne dozvole u njihovim djelatnostima
koje su procedure, koliko je potrebno
u kojoj banci otvoriti račun za poslovanje, radi eventualnih boljih uvjeta kreditiranja tijekom vremena
koliko je potrebno za ishodovanje dozvola za obitelj
jesu li mi potrebne ikakve dozvole za moj posao
kako dobiti kredit
uvjeti kreditiranja
potrebne dozvole
cijena najma nekretnina
spajanje obitelji
mogućnosti školovanja za djecu

Strukturiranjem odgovora vidljivo je da savjetnici najčešće ne pružaju informacije vezane za:

- stanje na tržištu nekretnina i mogućnosti investiranja (9 odgovora)
- zakonodavstvo i pravila vezana za različite djelatnosti (7odgovora)

- preseljenje obitelji (6 odgovora)
- EU ili nacionalni poticaji za strane investitore (5 odgovora)

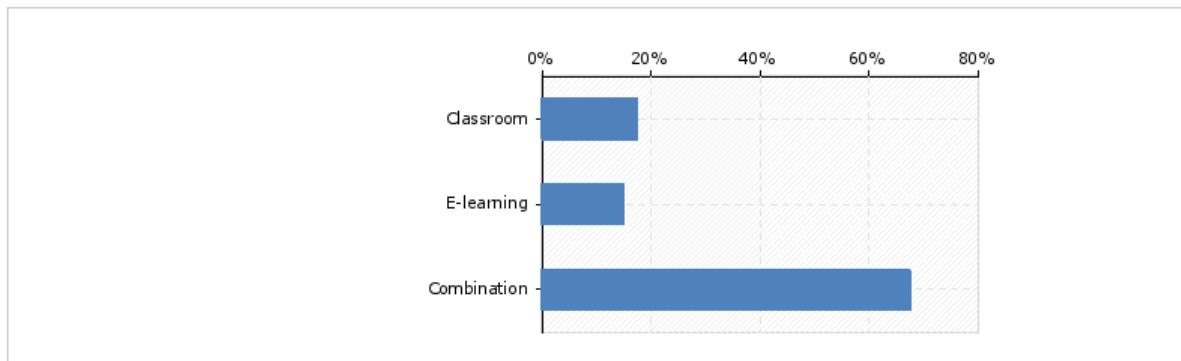
troškovi poslovnih prostora	1
potražnja za slobodnim poslovnim prostorima (da li za skladište ili za obavljanje djelatnosti koju će obnašati)	2
cijena nekretnina kupnja	3
trendovi na tržištu nekretnina	4
vrijednost za novac na tržištu nekretnina	5
cijena nekretnina	6
kašnjenje izdavanja građevinskih dozvola	7
cijena najma nekretnina	8
smije li državljanin zemlje koja nije dio EU otvoriti poduzeće, kupiti nekretninu	9
jesu li mi potrebne ikakve dozvole za moj posao	1
kako dobiti potrebne dozvole u njihovim djelatnostima	2
jesu li potrebni ikakvi certifikati u njihovom poslu	3
zakoni i pravila vezani za njihov posao	4
specifične informacije o djelatnostima	5
potrebne dozvole	6
smije li državljanin zemlje koja nije dio EU otvoriti poduzeće, kupiti nekretninu	7
boravišne dozvole za obitelji	1
uvjeti za obitelj	2
preseljenje iz Sirije	3
koliko je potrebno za ishodovanje dozvola za obitelj	4
spajanje obitelji	5
mogućnosti školovanja za djecu	6
mogućnosti za dobivanje potpora za otvaranje poduzeća	1
EU fondovi	2
kako dobiti EU ili nacionalne potpore	3
kako dobiti kredit	4
uvjeti kreditiranja	5
radna dozvola	1
koje su procedure, koliko je potrebno	1
u kojoj banci otvoriti račun za poslovanje, radi eventualnih boljih uvjeta kreditiranja tijekom vremena	1

Sva naglašena područja moraju biti uključena u program.

6.3.Zaključci vezani za osposobljavanje FDI savjetnika

Program bi trebao biti proveden kao kombinirano učenje .....

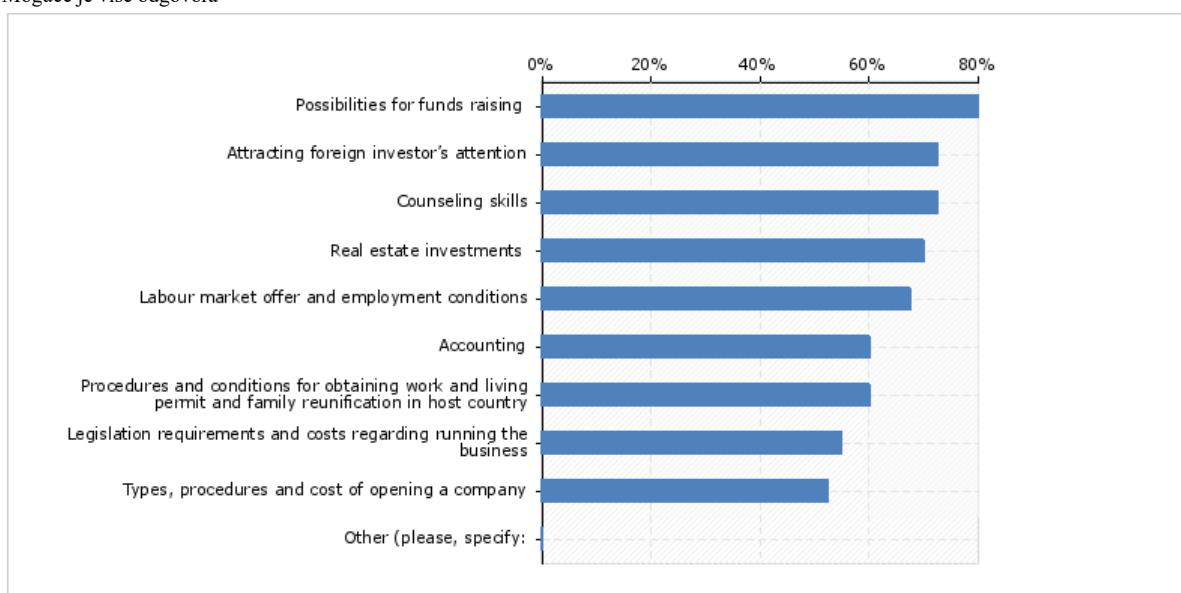
Za koji način nastave smatrate da je najdjelotvornija: (n = 39)

... i omogućiti polaznicima da pohađaju module za koje smatraju da su im potrebni.

Za koje module biste bili zainteresirani? (n = 39)

Moguće je više odgovora

U svrhu mjerenja željenih rezultata programa treba biti provedeno ocjenjivanje istog. Treba biti uključeno:

- potrebno vrijeme za prikupljanje informacija potrebnih investitoru
- zadovoljstvo stranih investitora sa dobivenom potporom
- visina stranih investicija
- visina prihoda poduzeća, za koju rade
- broj novih poslova u djelatnosti, u koju ulaze strani investitor,

prije i poslije provedbe programa.

7. Zaključak

Detaljna analiza potreba za edukacijom potvrdila je početnu pretpostavku i omogućila širi pregled i shvaćanje potreba stranih investitora i njihovih savjetnika.

Postoji **jaz između znanja, vještina i stručnosti FDI savjetnika, potreba investitora i očekivanja:**

- a) Za prikupljanje relevantnih informacija potrebno je puno vremena

Provjedena analiza pokazala je da je investitorima potrebno više od jednog mjeseca za prikupljanje svih informacija koje utječu na njihovu odluku o investiranju (vidi stranicu 16).

- b) Količina primljenih informacija je relativno niska

Analiza je pokazala da je do 60% investitora zadovoljno sa dobivenim informacijama. (vidi stranicu 17-18)

- c) Strani investitori daju prednost suradnji sa jednim savjetnikom koji će im dati sve potrebne informacije nego suradnji sa nekoliko savjetnika iz raznih područja (poduzeća/organizacija)

Anketa za strane investitore je pokazala da postoji potreba za stručnjacima koji su sposobni nuditi važne informacije iz različitih područja. Prilikom traženja potrebnih informacija, stranim investitorima je potrebno otprilike više od tri mjeseca i moraju kontaktirati dva do pet izvora. Radije bi kontaktirali jednu osobu koja im može dati sve tražene informacije. (stranica 18)

- d) Čak i visoko obrazovani FDI savjetnici sa odgovarajućim iskustvom nemaju svoje potrebno znanje, vještine i stručnost.

Odgovori ispitanika u anketi za FDI savjetnike su pokazali da većina ima najmanje tri (ili više) godina iskustva (vidi stranicu 11). Većina ima više od srednjoškolskog obrazovanja (vidi stranice 10-11).

No i dalje nemaju potrebno znanje, vještine i stručnost. Rezultati analize pokazuju da su ispitanici ocijenili izvrsnim razinu svojeg znanja, vještina i stručnosti samo u specifičnim područjima. Nitko nije ocijenio izvrsnim svoje znanje u svim područjima. Znanje većine ispitanika je slabo u području investicija u nekretnine, uvjeta za spajanje obitelji u zemlji domaćina, zakonodavstva u posebnim djelatnostima, mogućnostima za dobivanje poticaja, procedure za ishodovanje potrebnih i željenih dokumenata i/ili dozvola, procedure i uvjeti za ishodovanje radne i boravišne dozvole, stanja na tržištu rada i troškovi zaposlenih (vidi stranice 22-23).⁴

---

⁴ To se slaže sa činjenicom da 73% ispitanika je steklo obrazovanje u računovodstvu ili drugom ekonomskom području (vidi stranicu 11) i činjenice da 50% stranih investitora je kao izvor informacija navelo knjigovodstvene tvrtke (vidi stranicu 15).

Projekt "Jačanje EU - FDI savjetnik" će **otkloniti taj jaz**:

a) Predviđeni program će obuhvatiti sva bitna područja

Anketa za FDI savjetnike potvrdila je da sva predviđena područja u programu su kompletna i bitna. Među ispitanicima, samo 11% FDI savjetnika priznaje da pružaju osim informacija koje čine program, i ostale informacije (vidi stranicu 22). Razmatrajući njihov interes za navedene module u programu za FDI savjetnike, 85% savjetnika je izrazilo interes za sve navedene module, a 0% je izrazilo želju za pohađanje ostalih modula (vidi stranicu 27).

b) Program će biti usmjeren prema visoko obrazovanim (minimalno 4.stupanj) i/ili odraslima sa iskustvom te omogućiti poboljšanje količine informacija na jednom mjestu.

Temeljem prikupljenih informacija i odgovora može se zaključiti da ciljanu skupinu trebaju sačinjavati osobe sa radnim iskustvom koje će nadograditi i poboljšati postojeće znanje, te u budućim poslovnim aktivnostima primijeniti iskustvo (stečeno u radu sa stranim investitorima) i novo naučeno i usvojeno znanje.

c) Implementacija pilot programa provest će se kao kombinirano učenje

Ispitanici nisu suglasni oko najpogodnijeg dana za održavanje programa (vidi stranice 28-29). Neki od ispitanika preferiraju predavanja u učionici, neki e-učenje, no većina smatra kombinaciju istih kao najdjelotvorniji način nadograđivanja njihovog znanja, vještina i stručnosti (vidi stranicu 29).

d) Program će smanjiti vrijeme pružanja bitnih informacija stranim investitorima.

Rezultati projekta "Jačanje EU - FDI savjetnik" će zadovoljiti potrebe investitora za točnim, preciznim i kompletnim informacijama "na pravom mjestu" tako što će predloženi projekt pružiti FDI savjetnicima na jednom mjestu znanje o investicijama što će u velikoj mjeri smanjiti vrijeme prikupljanja informacija.

Imajući to na umu, projekt FDI će osigurati opsežan program za FDI savjetnike koji će poboljšati znanje i vještine FDI trenera i učenika kad budućih FDI savjetnika.

Ovaj projekt prije svega podupire ustanovljene potrebe za neophodnim znanjem i vještinama u području direktnih stranih investicija kao i izrade kompletног programa u području strukovnog obrazovanja i edukacije.

Doprinijeti će:

- smanjenju vremena potrebnog za pružanje informacija potrebnih investitorima
- poboljšanju zadovoljstva stranih investitora primljenom podrškom

a prema tome i:

- povećati strane investicije
- povećati prihod poduzeća u kojem FDI savjetnik radi
- razviti nova radna mjesta u poduzećima koja su strani investitori osnovali

---

Co-funded by the Erasmus+
programme of the European Union.

This document reflects only the author's view. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.